EUROOPA
KOMISJON

Brüssel, 3.9.2025
COM(2025) 599 final

2025/0264 (CNS)

Ettepanek:

NÕUKOGU OTSUS,

millega muudetakse otsust (EL) 2021/1764 ülemeremaade ja -territooriumide Euroopa Liiduga assotsieerimise kohta, sh ühelt poolt Euroopa Liidu ning teiselt poolt Gröönimaa ja Taani Kuningriigi vahelised suhted

{SWD(2025) 625 final} - {SWD(2025) 626 final}

SELETUSKIRI

1. ETTEPANEKU TAUST

Ettepaneku põhjused ja eesmärgid

Käesolev ettepanek esitatakse mitmeaastase finantsraamistiku 2028–2034 kontekstis. Teatises „ELi dünaamiline eelarve tuleviku prioriteetide elluviimiseks – Mitmeaastane finantsraamistik 2028–2034“[1] on seatud poliitiline eesmärk saavutada liidu prioriteedid ning astuda järgmisel aastakümnel maailmaareenil üles ühtselt ja jõuliselt.

Üks selline prioriteet on suurendada toetust, mida antakse vastavalt otsusele ÜMTde, sealhulgas Gröönimaa assotsieerimise kohta (nõukogu otsus ülemeremaade ja -territooriumide Euroopa Liiduga assotsieerimise kohta, sealhulgas ühelt poolt Euroopa Liidu ning teiselt poolt Gröönimaa ja Taani Kuningriigi vahelised suhted);[2] sel otstarbel teeb komisjon muudatusettepaneku (vt allpool).

Euroopa Liidu (EL) 13 ülemeremaad ja -territooriumi (ÜMTd)[3] on kõik saared,[4] mis asuvad Arktikas ning Atlandi ookeani, Kariibi mere, India ookeani ja Vaikse ookeani piirkonnas[5] ning mille rahvaarv on ühtekokku ligikaudu miljon inimest. Kõigil neil on oma majandusvööndid, mis moodustavad üheskoos maailma suurima majandusvööndi (enam kui 15 miljonit ruutkilomeetrit).

ÜMTd on assotsieerunud ELiga ning põhiseaduslikult seotud Taani (Gröönimaa), Prantsusmaa (kuus ÜMTd) ja Madalmaadega (kuus ÜMTd), millest nad mittesuveräänsete riikide või territooriumidena eri määradel sõltuvad. Enamikul ÜMTdel on ulatuslik autonoomia sellistes valdkondades nagu majandus- ja siseküsimused, rahvatervis ja toll. Kaitse- ja välispoliitika jääb tavaliselt vastavate ELi liikmesriikide pädevusse.

ÜMTd moodustavad osa nendega seotud ELi liikmesriikidest, kuid ei kuulu ELi (erinevalt ELi äärsepoolseimatest piirkondadest[6]). Kuigi need ei ole osa EList, ei saa neid pidada ka kolmandateks riikideks[7] (vt ka allpool).

Need ei ole osa ühtsest turust ega Schengeni alast ning nende suhtes ei ole siduv liidu *acquis*. Neil on oma õigusaktid vastavalt sellele, kuidas pädevusvaldkonnad on asjaomaste ELi liikmesriikidega jaotatud. Sellegipoolest on ÜMTde kodanikud ELi kodanikud (kuna nad on seotud ELi liikmesriikide kodanikud), kellel on kogu ELis kõik kodanikuõigused[8].

---

1 COM(2025) 570.

2 Nõukogu 5. oktoobri 2021. aasta otsus (EL) 2021/1764.

3 Pärast seda, kui Ühendkuningriik 31. jaanuaril 2020 EList välja astus, ei ole 12 Ühendkuningriigi ÜMT-d enam liiduga assotsieerunud.

4 V.a Prantsuse Antarktiliste ja Lõunaalade territooriumide hulka kuuluv Adélie maa, mis asub Antarktisel.

5 Atlandi ookeani piirkond: Saint-Pierre ja Miquelon (Prantsusmaa); India ookeani piirkond: Prantsuse Antarktilised ja Lõunaalad (Prantsusmaa); Arktika: Gröönimaa (Taani); Kariibi mere piirkond: Aruba, Bonaire, Curaçao, Saba, Sint Eustatius, Sint Maarten (kõik kuus kuuluvad Madalmaade alla) ja Saint-Barthélemy (Prantsusmaa); Vaikse ookeani piirkond: Prantsuse Polüneesia, Uus-Kaledoonia, Wallis ja Futuna (Prantsusmaa).

6 ELi äärepoolseimad piirkonnad (üheksa saart), mis on seotud Prantsusmaa, Hispaania ja Portugaliga, moodustavad ELi lahutamatu osa: Guadeloupe, Prantsuse Guajaana, Réunion, Martinique, Mayotte ja Saint Martin (Prantsusmaa), Assoorid ja Madeira (Portugal) ning Kanaari saared (Hispaania).

7 ÜMTd on ELi assotsieerunud partnerid olnud alates Euroopa Majandusühenduse asutamislepingu jõustumisest (1957) ja see partnerlus on talletatud ELi toimimise lepingu IV osas (artiklid 198–204).

8 ÜMTde kodanikel – välja arvatud neil, kes elavad alaliselt Gröönimaal – on õigus hääletada Euroopa Parlamendi valimistel.

Kehtiv õigusraamistik on sätestatud otsuses ÜMTde, sealhulgas Gröönimaa assotsieerimise kohta[9]. Sellega on kehtestatud kõigi ÜMTde jaoks ühtne õiguslik alus ning see sisaldab sihtotstarbelist eelarvepeatükki.

ÜMTde, sh Gröönimaa assotsieerimise otsusega liideti endine Gröönimaad käsitlev otsus[10] viimase ÜMTde assotsieerimise otsusega[11] osana mitmeaastase finantsraamistiku 2021–2027 raames võetud lihtsustamismeetmetest, mille eesmärk oli vähendada välistegevuse rahastute arvu nende ülesehituse ja toimimise parandamise abil. Liitmine oli ajendatud ka Euroopa Arengufondi (EAF) tegevuse lõpetamisest – sellest fondist rahastati muid ÜMTsid peale Gröönimaa (kahepoolse rahastamispaketi raames). Gröönimaal on ÜMTde, sealhulgas Gröönimaa assotsieerimise otsuses eriline koht, eeskätt tänu ajaloolistele sidemetele ELiga[12] ja partnerluse ainulaadsusele.

ÜMTde, sealhulgas Gröönimaa assotsieerimise otsus käsitleb kolme teemat: dialoog, kaubandus ja finantskoostöö. Selles on sätestatud partnerluse institutsiooniline raamistik, kindlaks määratud ühepoolsed kaubandussoodustused ja kehtestatud normid programmi tulemuslikuks elluviimiseks, et saavutada partnerluse eesmärgid.

Erinevalt naabruspiirkonna, arengu- ja rahvusvahelise koostöö instrumenti „Globaalne Euroopa“ käsitlevast määrusest,[13] millega loodi rahastamisvahend (2021–2027), on nõukogu otsuses ÜMTde, sealhulgas Gröönimaa assotsieerimise kohta kehtestatud i) ÜMTde assotsieerimine liiduga kooskõlas aluslepingu sätetega ja ii) assotsieerimise rahastamisprogramm. Seega on ÜMTde, sealhulgas Gröönimaa assotsieerimise otsus üks neist haruldastest välistegevuse valdkonna alusaktidest, millel puudub mitmeaastase finantsraamistiku kestusega seotud aegumisklausel (v.a rahastamisprogrammi puhul).

Instrumenti „Globaalne Euroopa“ käsitleva määruse ja ÜMTde, sealhulgas Gröönimaa assotsieerimise otsuse puhul kohaldati erinevaid seadusandlikke menetlusi: vastavalt seadusandlik tavamenetlus ja seadusandlik erimenetlus[14].

Neil põhjustel ei saanud instrumenti „Globaalne Euroopa“ käsitlevat määrust ja ÜMTde, sealhulgas Gröönimaa assotsieerimise otsust liita ega võtta neid mitmeaastase finantsraamistiku 2021–2027 jooksul vastu ühe paketina. Sama lähenemisviis kehtib mitmeaastase finantsraamistiku 2028–2034 puhul – ELi ja ÜMTde partnerlusega seotud seadusandlik ettepanek esitatakse jätkuvalt eraldi instrumenti „Globaalne Euroopa“ käsitleva määruse[15] ettepanekust, sest sellel on teistsugune õiguslik laad.

Hindamistulemused ja muud kättesaadavad tõendid kinnitavad, et assotsieerimise eesmärgid, institutsiooniline raamistik ja koostöövaldkonnad ning ka partnerluse kaubandussätted, mis on sätestatud ÜMTde, sealhulgas Gröönimaa assotsieerimise otsuses, on endiselt suuresti asjakohased ja sobivad ettenähtud otstarbeks ning võimaldavad liidul võtta konkreetseid reageerimismeetmeid, et saavutada assotsieerimise aluseks olevad poliitikaeesmärgid. Kuna

---

9 Vt joonealune märkus nr 2.

10 Nõukogu 14. märtsi 2014. aasta otsus 2014/137/EL (rahastati ELi eelarvest).

11 Nõukogu 25. novembri 2013. aasta otsus 2013/755/EL (rahastati EAFi raames otse ELi liikmesriikide osamaksetest).

12 Gröönimaa ühines Euroopa Majandusühendusega 1973. aastal koos Taaniga, kuid astus välja 1985. aastal (rahvahääletuse tulemusena) pärast kohaliku valitsuse loomist.

13 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 9. juuni 2021. aasta määrus (EL) 2021/947, millega luuakse naabruspiirkonna, arengu- ja rahvusvahelise koostöö instrument „Globaalne Euroopa“, muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsust nr 466/2014/EL ja tunnistatakse see kehtetuks ning tunnistatakse kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2017/1601 ja nõukogu määrus (EÜ, Euratom) nr 480/2009 (ELT L 209, 14.6.2021, lk 1–78, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/947/oj).

14 Nõukogu tegutseb komisjoni ettepaneku põhjal ühehäälselt pärast konsulteerimist Euroopa Parlamendiga (ELi toimimise lepingu artikkel 203).

15 Vt joonealune märkus nr 13.

aga assotsieerimise rahastamisprogramm sisaldab aegumisklauslit, tuleb see uuesti sätestada, sealhulgas selle rahastamispakett ja rakenduskord.

Seda silmas pidades tehakse ettepanek ÜMTde, sealhulgas Gröönimaa assotsieerimise otsust eelseisva mitmeaastase finantsraamistiku raames muuta. Muudetud versioonis keskendutakse rahastamisprogrammile ja ÜMTde, sealhulgas Gröönimaa assotsieerimise otsuse muudele valitud sätetele, et arendada otsuse strateegilist mõõdet ja tagada suurem mõju ELi ja ÜMTde partnerluse eesmärkide saavutamisel.

Kooskõla poliitikavaldkonnas praegu kehtivate õigusnormidega

ÜMTd on ELi assotsieerunud partnerid olnud alates Euroopa Majandusühenduse asutamislepingu jõustumisest (1957) ja see partnerlus on talletatud ELi toimimise lepingu IV osas (artiklid 198–204). ÜMTde ELiga assotsieerimise kehtivad normid ja menetlused on sätestatud otsuses ÜMTde, sealhulgas Gröönimaa assotsieerimise kohta (otsus 2021/1764); sellel otsusel puudub mitmeaastase finantsraamistiku kestusega seotud lõpptähtaeg (v.a perioodi 2021–2027 rahastamisprogrammi puhul).

Partnerlusele ÜMTdega on osutatud ka ELi strateegias koostööks India ja Vaikse ookeani piirkonnas,[16] ELi Arktika-poliitikas (teatis „ELi aktiivsem tegevus rahumeelse ja kestliku Arktika hea käekäigu nimel“[17]) ja ELi ning Ladina-Ameerika ja Kariibi piirkonna vaheliste suhete 2023. aasta tegevuskavas[18]. Peale selle on AKVRO-ELi partnerluslepingus[19] osutatud ÜMTde geostrateegilisele olulisusele koostöös Aafrika, Kariibi mere ja Vaikse ookeani piirkonna riikidega ning neile on antud vaatleja staatus piirkondlike protokollide alusel loodud institutsioonides. ÜMTdele on tähelepanu juhitud ka ELi äärepoolseimaid piirkondi käsitlevas teatises[20].

Kõnealune suurem strateegiline olulisus kajastub ka ÜMTde, sealhulgas Gröönimaa assotsieerimise otsuse muudetud versioonis, mille kohaselt võetakse ÜMTsid ja nende kestliku arenguga seotud vajadusi arvesse ELi tegevuses üleilmsetele probleemidele reageerimisel. ÜMTde, sealhulgas Gröönimaa assotsieerimise otsuse muudetud versioonis keskendutakse rohelise ja sinise majanduse edendamisele, kliimamuutustega kohanemisele ja nende leevendamisele, katastroofiohu vähendamisele, turvalisele ja usaldusväärsele digitaalsele ühenduvusele, haridusele, toiduga kindlustatusele ning ka turismile ja loomemajandusele, et tagada järjepidevalt suur kooskõla peamiste rahvusvaheliste raamistikega, mille hulka kuuluvad kliimamuutusi käsitlev Pariisi kokkulepe,[21] kestliku arengu tegevuskava aastani 2030,[22] Sendai katastroofiohu vähendamise raamistik 2015–2030,[23] Kunmingi-Montréali üleilmne elurikkuse raamistik,[24] Addis Abeba tegevuskava,[25]

16 JOIN(2021) 24, 16. september 2021.

17 JOIN(2021) 27, 13. oktoober 2021.

18 JOIN(2023) 17, 7. juuni 2023.

19 Ühelt poolt Euroopa Liidu ja selle liikmesriikide ning teiselt poolt Aafrika, Kariibi mere ja Vaikse ookeani piirkonna riikide organisatsiooni liikmete vaheline partnerlusleping (ELT L, 2023/2862, 28.12.2023, ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_internation/2023/2862/oj).

20 COM(2022) 198 final, 3. mai 2022.

21 Nõukogu 5. oktoobri 2016. aasta otsus (EL) 2016/1841 Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni kliimamuutuste raamkonventsiooni alusel vastu võetud Pariisi kokkuleppe Euroopa Liidu nimel sõlmimise kohta (ELT L 282, 19.10.2016, lk 1–3, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2016/1841/oj).

22 Kestliku arengu tegevuskava aastani 2030 „Muudame oma maailma“, mis võeti vastu ÜRO kestliku arengu tippkohtumisel 25. septembril 2015 (A/RES/70/1).

23 Sendai katastroofiohu vähendamise raamistik, mis võeti vastu 18. märtsil 2015 ja mille ÜRO Peaassamblee kiitis heaks 3. juunil 2015 (A/RES/69/283).

24 Kunmingi-Montréali ülemaailmne elurikkuse raamistik, mis võeti vastu bioloogilise mitmekesisuse konventsiooni osaliste 15. konverentsil 19. detsembril 2022.

Euroopa Nõukogu naistevastase vägivalla ja perevägivalla ennetamise ja tõkestamise konventsioon[26] ning tulevikupakt[27].

Kooskõla muude liidu tegevuspõhimõtetega

Ettepanekuga tagatakse liidu välistegevuse rahastute kooskõla ja vastastikune täiendavus, eeskätt ÜMTde, sealhulgas Gröönimaa assotsieerimise otsuse muudetud versiooni ja instrumendi „Globaalne Euroopa“ vahel.

ÜMTde, sealhulgas Gröönimaa assotsieerimise otsuse muudetud versiooniga toetatakse strateegia „Global Gateway“[28] ehk liidu välisinvesteeringute strateegia eesmärkide saavutamist, et aidata suurendada investeerimisvõimalusi ÜMTdes, soodustada nende integreerumist ELi ja üleilmsetesse väärtus- ja tarneahelatesse ning edendada kestliku arengu eesmärkide elluviimist.

Lisaks tagatakse selles raamistikus liidu sisepoliitika välismõõtme toetamise abil kooskõla ja vastastikune täiendavus liidu kaubanduse ja investeeringute, majanduskoostöö, tööstuspoliitika, julgeoleku ja muudes valdkondades tehtava koostööga.

Kooskõlas uue välismajanduspoliitikaga ja koostoimes Euroopa Konkurentsivõime Fondiga[29] suurendatakse ÜMTde, sealhulgas Gröönimaa assotsieerimise otsuse muudetud versiooniga liidu ja ÜMTde konkurentsivõimet ja majandusjulgeolekut; sel eesmärgil aidatakse eeskätt parandada väärtus- ja tarneahelate kestlikkust, vastupanuvõimet, julgeolekut ja mitmekesistamist vastutustundlike äritavade rangete standardite alusel ning suurendatakse majanduslikke võimalusi.

Esitatud raamistikus kasutatakse ära vastastikku kasuliku partnerluse potentsiaali, et edendada kestlikku arengut nii liidus kui ka ÜMTdes.

2. ÕIGUSLIK ALUS, SUBSIDIAARSUS JA PROPORTSIONAALSUS

Õiguslik alus

ÜMTde assotsieerimine ELiga on sätestatud ELi toimimise lepingu IV osas (artiklid 198–204). Assotsieerimise üksikasjalikud normid ja menetlused sätestatakse ELi toimimise lepingu artikli 203 alusel ÜMTde, sealhulgas Gröönimaa assotsieerimise otsuses; nimetatud artikliga on ette nähtud, et selline õigusakt võetakse vastu seadusandliku erimenetluse kohaselt.

ELi toimimise lepingu artikleid 198–204 kohaldatakse ka Gröönimaa suhtes kooskõlas Gröönimaa kohta kehtiva erikorra protokolli nr 34 (mis on lisatud ELi toimimise lepingule) erisätetega.

---

25 Arengu rahastamise kolmanda rahvusvahelise konverentsi Addis Abeba tegevuskava, mis võeti vastu 16. juunil 2015 ja mille ÜRO Peaassamblee kiitis heaks 27. juulil 2015 (A/RES/69/313).

26 Euroopa Nõukogu naistevastase vägivalla ja perevägivalla ennetamise ja tõkestamise konventsioon (Euroopa Nõukogu lepingute sari nr 210), mis jõustus 1. augustil 2014, https://www.coe.int/en/web/conventions/full-list?module=treaty-detail&treatynum=210.

27 Tulevikupakt, mille ÜRO Peaassamblee võttis vastu 22. septembril 2024 (A/RES/79/1).

28 Ühisteatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele, Regioonide Komiteele ning Euroopa Investeerimispangale „Global Gateway“ (JOIN(2021) 30, 21. detsember 2021).

29 Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr …/…, millega luuakse Euroopa Konkurentsivõime Fond, sealhulgas kaitseuuringute ja -innovatsiooni eriprogramm, ning tunnistatakse kehtetuks määrused (EL) 2021/522, (EL) 2021/694, (EL) 2021/696, (EL) 2021/697, (EL) 2021/783, (EL) 2023/588, (EL) 2023/1525, (EL) 2023/2418, (EL) [Euroopa kaitsetööstuse programm] (ELT L […], […], ELI: …).…

Subsidiaarsus (ainupädevusse mittekuuluva valdkonna puhul)

ÜMTde, sealhulgas Gröönimaa assotsieerimise otsuse lisaväärtus seisneb selles, et see võimaldab saavutada ELi toimimise lepingu artiklis 198 sätestatud assotsieerimise eesmärgi „edendada nende maade ja territooriumide majanduslikku ja sotsiaalset arengut ning sisse seada tihedad majandussidemed nende ja liidu kui terviku vahel“, mida üksikud ELi liikmesriigid (isegi need, kellel on ÜMTdega erisidemed) ei suudaks saavutada üksinda tegutsedes.

Üleilmse konkurentsi kasvades on ÜMTdel koos äärepoolseimate piirkondadega taas oluline roll Euroopa strateegiliste tugipunktidena – osana Euroopa perekonnast oma asjaomastes piirkondades tugevdavad nad ELi üleilmset kohalolekut liidu huvide ja väärtuste edendamisega kogu maailmas.

Nende suurem strateegiline olulisus kajastub ka ÜMTde, sealhulgas Gröönimaa assotsieerimise otsuse muudetud versioonis, mille kohaselt võetakse ÜMTsid ja nende kestliku arenguga seotud vajadusi arvesse ELi tegevuses üleilmsetele probleemidele reageerimisel.

Sel eesmärgil suurendatakse ÜMTde, sealhulgas Gröönimaa assotsieerimise otsuse muudetud versiooni alusel ÜMTde konkurentsi- ja vastupanuvõimet, vähendatakse nende majanduslikku ja keskkonnaalast haavatavust ning edendatakse nende omavahelist koostööd ja koostööd teiste partneritega, sealhulgas AKV riikidega / AKV riikide hulka mittekuuluvate riikide ja territooriumidega ning ELi äärepoolseimate piirkondadega strateegia „Global Gateway“ egiidi all. Sellist liidu tasandi tegevust peetakse vajalikuks, et lõimida ÜMTd tulemuslikul viisil ELi asjaomastesse piirkondlikesse ja üleilmsetesse algatustesse ning nendega seotud väärtus- ja tarneahelatesse ning soodustada seeläbi kestlikku arengut.

Võrreldes üksikute riigi tasandi meetmetega suudab EL koos liikmesriikidega saavutada suurema mõju tänu võimalusele stimuleerida ja koondada avaliku ja erasektori investeeringuid ÜMTde heaks, kooskõlastada ühiseid seisukohti ning teha oma hääl paremini kuuldavaks mitmepoolsetes ja piirkondlikes aruteludes ÜMTde jaoks oluliste küsimuste üle.

Proportsionaalsus

Proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt ei lähe kavandatav muutmisotsus selle eesmärkide saavutamiseks vajalikust kaugemale.

Vahendi valik

Vastavalt ELi toimimise lepingu artiklile 203, kus on sätestatud, et ÜMTde liiduga assotsieerimise üksikasjalikud eeskirjad ja menetlused võetakse vastu seadusandliku erimenetluse kohaselt, esitatakse käesolev ettepanek nõukogu otsuse muudetud versioonina, mis tagab selle ühetaolise kohaldamise, tervikuna siduvuse ja vahetu kohaldatavuse.

3. JÄRELHINDAMISE, SIDUSRÜHMADEGA KONSULTEERIMISE JA MÕJU HINDAMISE TULEMUSED

Praegu kehtivate õigusaktide järelhindamine või toimivuse kontroll

2024. aasta märtsis esitati hinnang,[30] milles käsitleti korraga kaht eraldiseisvat, kuid sellegipoolest seotud menetlust: i) nende Euroopa välistegevuse rahastute lõpphindamine,

[30] Euroopa Komisjon: rahvusvahelise partnerluse peadirektoraat, McKellar, L., Massey, C., Smaïl, T., Bellot Le Hellidu, S. *et al*, „European Union's external financing instruments (2014-2020 and 2021-2027)“. I köide, koondaruanne, Euroopa Liidu Väljaannete Talitus, 2024. https://data.europa.eu/doi/10.2841/05549.

millel põhines ELi väliskoostöö mitmeaastases finantsraamistikus 2014–2020 (eelarvevälise EAFi kõrval); ii) nende välistegevuse rahastute vahehindamine, millel põhineb ELi väliskoostöö mitmeaastases finantsraamistikus 2021–2027.

Vahehindamisel analüüsiti, mil määral sobivad neli hiljuti ratsionaliseeritud välistegevuse rahastut[31] (nende hulgas ÜMTde, sh Gröönimaa assotsieerimise otsus) ettenähtud otstarbeks kooskõlas mitmeaastase finantsraamistiku 2021–2027 prioriteetidega ja võttes arvesse eesmärki tagada ELi välistegevuse tulemuslik elluviimine.

Mis puudutab ELi ja ÜMTde poliitikaprioriteetide elluviimist, siis on ÜMTde, sealhulgas Gröönimaa assotsieerimise otsus hindamise kohaselt üldjoontes kooskõlas ELi üldiste poliitikaeesmärkidega ning eeskätt keskendutakse selles suuremal määral ühistele ja vastastikustele huvidele. See on oluline edasiminek 11. EAFist, mille raames ei olnud sõnaselgelt kindlaks määratud ühiseid prioriteete partnerluses ÜMTdega.

Mis puudutab programmitöö ja rakendamise tõhusust ja paindlikkust, siis on hindamise kohaselt tegevuse selgus, tulemuslikkus ja üldine sidusus oluliselt paranenud. ÜMTde, sealhulgas Gröönimaa assotsieerimise otsuse lähenemisviis on geograafiliselt struktureeritum kui selle eelkäijatel ning sellele on lisatud programmitöö suunised, kus rõhutatakse kaasavaid protsesse, mis põhinevad tõelisel partnerlusel ÜMTdega. Sellegipoolest toodi hindamisel välja püsivad probleemid, eelkõige seoses sellega, kuidas viia ÜMTde ainulaadne staatus vastavusse välistegevuse rahastute geograafilise ulatuse ja ELi-siseste haldusstruktuuridega.

ELi sise- ja välissidemete küsimuses on aruandes rõhutatud, et ÜMTde, sealhulgas Gröönimaa assotsieerimise otsusega on tugevdatud geograafiliste ja temaatiliste rahastamisvahendite sidusust. Samuti suurendatakse otsusega ELi eri välistegevuse rahastute vahelist integreeritust, nagu nähtub ÜMTde mitmeaastastest sihtprogrammidest, kus on selgelt välja toodud kavandatud koostoime. Lisaks on aruandes osutatud täiustustele, mis on tehtud tänu sellele, et ÜMTde, sealhulgas Gröönimaa assotsieerimise otsuses võetakse kestliku arengu eesmärke arvesse strateegilisemal viisil ning nähakse ette tõhusam koostöö välisosalejatega, et edendada vastavusse viimist ja suurendada vastastikust täiendavust.

Aruande lõppmärkustes on rõhutatud, et

i. ÜMTde, sealhulgas Gröönimaa assotsieerimise otsuse kohane partnerlus on tänu ÜMTde ja Euroopa pikaajalistele ja tihedatele poliitilistele ja kultuurilistele suhetele endiselt tugev;

ii. välistegevuse rahastute konsolideerimine ja ratsionaliseerimine[32] on lihtsustanud õigusraamistikku ning ühtlustanud programmitöö ja rahaliste vahendite jaotamise protsesse, mis on nüüd suuresti koondatud ÜMTde, sealhulgas Gröönimaa assotsieerimise otsuse alla.

Konsulteerimine sidusrühmadega

Vahehindamiseks koguti mitmesugustelt sidusrühmadelt välistegevuse rahastute (nende hulgas ÜMTde, sealhulgas Gröönimaa assotsieerimise otsus) kohta arvamusi **avaliku konsultatsiooni** kaudu. Vahehindamise käigus tehtud konsultatsiooni tulemuste kokkuvõttearuanne on avaldatud veebisaidil „Avaldage arvamust!“ ning see sisaldab ülevaadet saadud tagasisidest. Samuti korraldati vahehindamiseks **sihtkonsultatsioon**, et

[31] Naabruspiirkonna, arengu- ja rahvusvahelise koostöö instrument „Globaalne Euroopa“; ühinemiseelse abi rahastamisvahend III (IPA III); ÜMTde, sh Gröönimaa assotsieerimise otsus; tuumaohutusalase rahvusvahelise koostöö Euroopa instrument.

[32] ÜMTde, sealhulgas Gröönimaa assotsieerimise otsusega liideti endine Gröönimaad käsitlev otsus (vt joonealune märkus nr 8) viimase ÜMTde assotsieerimise otsusega (vt joonealune märkus nr 9) osana mitmeaastase finantsraamistiku 2021–2027 raames võetud lihtsustamismeetmetest.

koguda arvamusi konkreetsetesse kategooriatesse kuuluvatelt sidusrühmadelt. Sihtkonsultatsioonide käigus peeti erikohtumistel nõu ELi liikmesriikide ekspertide ning arenguasutuste, kodanikuühiskonna ja kohalike asutuste võrgustike ja platvormide, arengurahastusasutuste ja ÜROga. Nende sihtkonsultatsioonide kokkuvõte on esitatud sidusrühmade konsultatsiooni kokkuvõtlikus aruandes (vahehindamist käsitleva dokumendi V lisa).

Eksperdiarvamuste kogumine ja kasutamine

Vahehindamise aruanne ja seonduv komisjoni talituste töödokument põhinesid suuresti väliskonsultantide tehtud sõltumatul uuringul. Selles uuringus hinnati kõiki viit kohustuslikku kriteeriumi (st tulemuslikkus, tõhusus, asjakohasus, sidusus ja ELi lisaväärtus). Hindamiskriteeriumide hulgas olid ka mõju ja kestlikkus. Hindamismeetodid olid muu hulgas järgmised: i) dokumentide ja analüüsiandmete läbivaatamine; ii) intervjuud abisaajate ja muude peamiste sidusrühmadega; iii) mitu sihtuuringut; iv) sihtkonsultatsioonid ja avalik konsultatsioon. Neid eksperditeadmisi kasutati koos eespool osutatud avaliku konsultatsiooni tulemustega ka käesoleva ettepaneku eelhindamise tõendusbaasina.

Eelhindamine

Lisaks 2024. aasta märtsi vahehindamisele on kasutatud mitmesuguseid muid allikaid, et hinnata ÜMTdega seonduvate ELi meetmete tulemuslikkust ja analüüsida nende lisaväärtust, sealhulgas aruanded, mille komisjon esitab igal aastal nõukogule ÜMTdele antud finantsabi rakendamise kohta,[33] ning programmi tulemuslikkust käsitlevad iga-aastased aruanded[34]. Peale selle on mõnda ÜMTd (nt Gröönimaa,[35] Prantsuse Polüneesia[36] ning Saint-Pierre ja Miquelon[37]) hinnatud avaliku sektori kulutuste ja finantsaruandluse metoodika alusel, millega mõõdetakse riigi rahanduse juhtimise süsteemide tulemuslikkust vastavalt rahvusvaheliselt tunnustatud standarditele. Sellel hindamisel olid kasulikud teabeallikad ka korrapärased edu- ja seirearuanded, lõplikud rakendusaruanded, eelarvetoetuse maksetaotluste jaoks esitatud aastaaruanded, samuti kohapealsed külastused, lähetusaruanded ning dialoogi pidamiseks korraldatud kohtumiste mitteametlikud dokumendid.

Kuigi eelhindamise tulemused kinnitavad suuresti nii vahehindamise kui ka sidusrühmadega konsulteerimise järeldusi, analüüsiti selle käigus põhjalikumalt ÜMTde, sealhulgas Gröönimaa assotsieerimise otsuse tulemuslikkust, ELi lisaväärtust, saadud kogemusi ja probleeme. Samuti pakuti välja lahendused nendele probleemidele, kirjeldati finantsabi edasist struktuuri ja tehti kindlaks prioriteetvaldkonnad, millest tuleks rakendamisel juhinduda.

Hindamise tulemuste kohaselt on ÜMTde, sealhulgas Gröönimaa assotsieerimise otsus olnud soovitavate tulemuste saavutamisel järjepidevalt väga tõhus. Eeskätt nähtub hindamisest, et ÜMTde, sealhulgas Gröönimaa assotsieerimise otsusega

– ollakse õigel teel, et tulemuslikult saavutada eesmärgid, mis omakorda kinnitab taas partnerluse strateegilist mõõdet;

33 COM(2022) 287, 15. juuni 2022; COM(2023) 474 final, 2. august 2023; COM(2024) 437 final, 4. oktoober 2024; COM(2025) 334 final, 27. juuni 2025.

34 Programmi tulemuslikkust käsitlevad aruanded (ÜMTd, sh Gröönimaa) aastate 2022, 2023 ja 2024 kohta: Decision on the Overseas Association, including Greenland – Performance (Euroopa Komisjon).

35 Gröönimaa, 2021 / AGILE REPORT / | Public Expenditure and Financial Accountability (PEFA).

36 Prantsuse Polüneesia, 2022 | Public Expenditure and Financial Accountability (PEFA).

37 Saint-Pierre ja Miquelon, 2022 / AGILE REPORT / | Public Expenditure and Financial Accountability (PEFA).

– on edukalt lõimitud endine Gröönimaad käsitlev otsus[38] ning tehtud edusamme partnerluses Gröönimaaga;

– on suurendatud sidusust ELi laiema rahastamisstruktuuriga.

Ehkki hindamise tulemusena järeldati, et ÜMTde, sealhulgas Gröönimaa assotsieerimise otsus on sobiv ettenähtud otstarbeks, tehti kindlaks mitu probleemi järgmistes valdkondades:

– kohanemine üleilmsete arengusuundumustega ja integreerumine piirkondliku majandusega;

– sidusus ELi laiema rahastamisstruktuuriga;

– tõhus dialoog.

Tulemuslikkuse ja ELi meetmete lisaväärtuse analüüsi põhjal ning võttes arvesse saadud kogemusi ja kindlakstehtud probleeme, pakuti hindamise tulemusena välja mitmesuguseid muudatusi, et veelgi tugevdada ÜMTde, sealhulgas Gröönimaa assotsieerimise otsuse strateegilist mõõdet, tagada suurem mõju ning samal ajal saavutada ELi ja ÜMTde partnerluse eesmärgid.

Muudatused on seotud ÜMTde, sealhulgas Gröönimaa assotsieerimise otsuse põhiteksti ja I lisaga. II, III ja IV lisa ajakohastati märkimisväärselt mitmeaastase finantsraamistiku 2021–2027 läbirääkimiste käigus ja need sobivad ettenähtud otstarbeks. Kavandatud muudatuste eesmärk on

– edendada strateegia „Global Gateway“ strateegiliste investeeringute tegevuskava;

– suurendada sidusust ELi laiema rahastamisstruktuuriga, sealhulgas parandada rahastamiskõlblikkust ning juurdepääsu liidu programmidele ja välistegevuse rahastutele;

– täpsustada dialoogi eesmärke ja parandada selle ülesehitust.

Õigusnormide toimivus ja lihtsustamine

ÜMTde, sh Gröönimaa assotsieerimise otsusega liideti endine Gröönimaad käsitlev otsus[39] viimase ÜMTde assotsieerimise otsusega[40] osana mitmeaastase finantsraamistiku 2021–2027 raames võetud lihtsustamismeetmetest, mille eesmärk oli vähendada välistegevuse rahastute arvu ning parandada sel teel nende ülesehitust ja toimimist.

Rakendamisega seoses on ÜMTde, sh Gröönimaa assotsieerimise otsuses viidatud instrumendile „Globaalne Euroopa“ (kui ei ole sätestatud teisiti) selleks, et ühtlustada menetlusi ühise õigusraamistiku abil ning viia kaks alusakti paremini vastavusse.

ÜMTde, sh Gröönimaa assotsieerimise otsuse muudetud versioonis viidatakse instrumendile „Globaalne Euroopa“ finantskoostöö eesmärgil, kui muutmisotsuses ei ole sätestatud teisiti. Normide vastavusse viimiseks kehtestatakse tulemuslikkust käsitleva määruse[41] horisontaalsete sätetega ÜMTde, sh Gröönimaa assotsieerimise otsuse muudetud versiooni ning mitmeaastase finantsraamistiku muude programmide/vahendite jaoks sidus ja ühtlustatud raamistik, mis on partneritele ja rakendusorganitele lihtsamini mõistetav.

Põhiõigused

38 Nõukogu otsus 2014/137/EL, 14. märts 2014.

39 Nõukogu otsus 2014/137/EL, 14. märts 2014.

40 Nõukogu otsus 2013/755/EL, 25. november 2013.

41 [Tulemuslikkust käsitlev määrus].

ELi välistegevuses on üks aluslepingust tulenev üldeesmärk (Euroopa Liidu lepingu artikli 3 lõige 5 ning artiklid 8 ja 21) toetada ja edendada demokraatiat, õigusriiki ja inimõiguste austamist. ÜMTd on kolme ELi liikmesriigi territooriumi osad. Neil on oma õigusaktid vastavalt sellele, kuidas pädevusvaldkonnad on nendega seotud liikmesriikidega jaotatud. ÜMTdes kehtiv põhiõiguste õigusraamistik on kooskõlas ELi toetatavate põhimõtetega. Muutmisotsuse alusel on need põhimõtted endiselt kesksel kohal kõigis meetmetes, arvestades nende olulisust kestliku arengu eesmärkide saavutamisel.

4. MÕJU EELARVELE

Euroopa Komisjon teeb ettepaneku eraldada assotsieerimise rahastamisprogrammile perioodiks 2028–2034 suunava rahastamispaketina 999 miljonit eurot (jooksevhindades). Käesoleva ettepaneku üksikasjalik hinnanguline finantsmõju on esitatud ettepanekule lisatud finants- ja digiselgituses.

5. MUU TEAVE

Rakenduskavad ning järelevalve, hindamise ja aruandluse kord

Rakenduskavad ning järelevalve, hindamise ja aruandluse kord põhinevad tulemuslikkust käsitlevas määruses[42] sätestatud normidel.

Ettepaneku sätete üksikasjalik selgitus

Kavandatud muudatuste eesmärk on:

– edendada strateegia „Global Gateway“ strateegiliste investeeringute tegevuskava;

– suurendada sidusust ELi laiema rahastamisstruktuuriga;

– täpsustada ÜMTdega peetava dialoogi eesmärke ja parandada selle ülesehitust.

Strateegia „Global Gateway“ strateegiliste investeeringute tegevuskava edendamine

Selleks et ELi ja ÜMTde partnerlus vastaks paremini strateegia „Global Gateway“ alusel võetud kohustustele, tehakse ettepanek liita eraldised, mis on ette nähtud territoriaalseks (kahepoolseks) ja piirkondlikuks koostööks ÜMTdega, ning koostada eraldi rahastamispakett Gröönimaa jaoks, kusjuures rahalised vahendid tuleks jaotada järgmiselt:

i. koostöö kõigi ÜMTdega peale Gröönimaa,

ii. koostöö Gröönimaaga,

ning tagada seejuures paindlik rakenduskord.

Ettepaneku kohaselt tuleks nende kahe samba kõrval eraldada vahendid uuringuteks ja tehniliseks abiks ning moodustada uute probleemide ja prioriteetide jaoks ette nähtud mittesihtotstarbeline reserv (jaotamata rahalised vahendid), et suurendada paindlikkust ning liidu võimet reageerida ettenägematutele vajadustele, võttes arvesse ÜMTde, sh Gröönimaa assotsieerimise kehtiva otsusega seotud kogemusi.

Samuti tehakse ettepanek koondada ÜMTde vahelised ühisalgatused (mida praegu käsitatakse piirkondliku koostööna), samuti ÜMTde algatused AKV riikide / AKV riikide hulka

[42] [Tulemuslikkust käsitlev määrus].

mittekuuluvate riikide ja territooriumide, ELi äärepoolseimate piirkondade ja asjaomaste piirkondlike organitega (mida praegu käsitatakse piirkondadevahelise koostööna) ühtse piirkondliku koostöö raamistiku alla. See tagaks suurema paindlikkuse tulemuslike partnerluste loomisel, et edendada kestlikku arengut ja vastastikust õpet. Seega on kavas välja jätta konkreetne viide piirkondadevahelisele koostööle, kuna see on aegunud.

Kavandatud lähenemisviis tagaks suurema paindlikkuse finantskoostöö struktureerimisel ja koostoime loomisel olemasolevate vahendite ja instrumentidega – sealhulgas strateegia „Global Gateway“ alusel –, nii et see oleks sihipärasem ja rohkem vastastikku seotud. See tooks kaasa rohkem investeerimisvõimalusi ÜMTdes ning aitaks neil tulemuslikumal viisil integreeruda ELi ja üleilmsetesse väärtus- ja tarneahelatesse ning seotud piirkondlikesse algatustesse, mis suurendab omakorda finantsvõimendust ja -mõju (ning poliitilist mõju).

Sidususe suurendamine ELi laiema rahastamisstruktuuriga

Ettepaneku kohaselt tuleks veelgi tugevdada ÜMTde, sealhulgas Gröönimaa assotsieerimise otsuse välismõõdet; selleks tuleks sätestada ÜMTde rahastamiskõlblikkus ja nende juurdepääs asjaomastele liidu programmidele ja välistegevuse rahastutele ning kohaldada seotud ristviiteid/peegelklausleid järjepidevalt kõigi asjaomaste alusaktide lõikes. Eesmärk on suurendada ELi meetmete vastastikust täiendavust ning soodustada ÜMTde integratsiooni ELi konkurentsivõimealasesse tegevuskavasse.

Selleks nähakse ettepanekuga ette järgmised aspektid.

- ÜMTd on rahastamiskõlblikud instrumendi „Global Europe“ üleilmse samba raames ning ÜMTde, sealhulgas Gröönimaa assotsieerimise otsuses on kavas kohaldada instrumendi „Global Europe“ täiustatud vahendeid, sealhulgas eelarvetoetus (ka poliitikapõhiste laenudena või koos selliste laenudega), eelarvelised tagatised, rahastamisvahendid, segarahastamine ja tehniline abi, mis võimaldaks ÜMTdes luua terviklikke pakette investeeringute toetamiseks.
- ÜMTdes elluviidavateks projektideks on võimalik saada rahastust Euroopa Konkurentsivõime Fondist ja muudest asjaomastest liidu programmidest vastavalt nende programmide kvalifitseerimiskriteeriumidele.

Tänu Euroopa Konkurentsivõime Fondi terviklikule struktuurile saaks selle raames strateegiaga „Global Gateway“ seonduvaid ÜMTde projekte toetada kogu investeerimisteekonnal (alates teadusuuringutest, kasvuetapist ja tööstuslikust kasutuselevõtust kuni tootmiseni) lisaks toetusele ÜMTde, sealhulgas Gröönimaa assotsieerimise otsuse alusel ja/või koostoimes sellega. Fond võib aidata võimendada ka erainvesteeringuid ja vähendada nendega seotud riske.

ÜMTde, sealhulgas Gröönimaa assotsieerimise otsuses järgitakse määruse (EL, Euratom) [XXX] [tulemuslikkust käsitlev määrus] horisontaalseid norme järelevalve, aruandluse, hindamise ja teabevahetuse kohta.

Samuti tehakse ettepanek, et ÜMTde, sealhulgas Gröönimaa assotsieerimise otsus sisaldaks vajalikke erandeid, et tagada suurem rahaline paindlikkus ja lihtsustatud normid, näiteks seoses komiteemenetlusega võrdlemisi vähese rahastusega tegevuskavade ja meetmete ning programmitöö jaoks, st mitmeaastaste sihtprogrammide asendamine ühe- või mitmeaastaste tegevuskavadega juhul, kui kogu mitmeaastaseks finantsraamistikuks on kavandatud vaid üks meede.

2025/0264 (CNS)

Ettepanek:

NÕUKOGU OTSUS,

millega muudetakse otsust (EL) 2021/1764 ülemeremaade ja -territooriumide Euroopa Liiduga assotsieerimise kohta, sh ühelt poolt Euroopa Liidu ning teiselt poolt Gröönimaa ja Taani Kuningriigi vahelised suhted

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artiklit 203,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

olles edastanud seadusandliku akti eelnõu liikmesriikide parlamentidele,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi arvamust[1],

toimides seadusandliku erimenetluse kohaselt

ning arvestades järgmist:

(1) Nõukogu otsuses (EL) 2021/1764[2] on kehtestatud normid ja menetlused ülemeremaade ja -territooriumide (edaspidi „ÜMTd“), sh Gröönimaa liiduga assotsieerimiseks alates 1. jaanuarist 2021. Samuti on sellega kehtestatud assotsieerimise rahastamisprogramm (edaspidi „programm“) ajavahemikuks 1. jaanuarist 2021 kuni 31. detsembrini 2027.

(2) Pidades silmas asjaolu, et vastu on võetud uus mitmeaastane finantsraamistik, ning otsuse (EL) 2021/1764 üldist asjakohasust assotsieerimise eesmärgi ja selle aluseks olevate poliitikaeesmärkide saavutamisel, tuleks otsust (EL) 2021/1764 muuta.

(3) Täiendada tuleks programmi ja otsusel põhineva poliitikadialoogi raamistiku strateegilisi eesmärke ning suurendada sidusust ja paindlikkust, et tagada suurem mõju ning viia samal ajal ellu ÜMTde liiduga assotsieerimise eesmärke.

(4) Kiiresti muutuvas majanduslikus, sotsiaalses ja geopoliitilises keskkonnas on hiljutised kogemused näidanud, et mitmeaastane finantsraamistik ja liidu rahastamisprogrammid peaksid olema paindlikumad. Sel eesmärgil tuleks rahastamisel assotsieerimise eesmärke silmas pidades nõuetekohaselt arvesse võtta muutuvaid poliitikavajadusi ja liidu prioriteete, mis on kindlaks tehtud asjaomastes komisjoni avaldatud dokumentides, nõukogu järeldustes ja Euroopa Parlamendi resolutsioonides, ning tagada seejuures piisav prognoositavus eelarve täitmiseks.

---

1 ELT C […], […], lk […].

2 Nõukogu 5. oktoobri 2021. aasta otsus (EL) 2021/1764 ülemeremaade ja -territooriumide Euroopa Liiduga assotsieerimise kohta, sealhulgas ühelt poolt Euroopa Liidu ning teiselt poolt Gröönimaa ja Taani Kuningriigi vahelised suhted (otsus ÜMTde, sealhulgas Gröönimaa assotsieerimise kohta) (ELT L 355, 7.10.2021, lk 6, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2021/1764/OJ).

(5) Muudetud otsuse (EL) 2021/1764 rakendamisel tuleks toetada liidu välisinvesteeringute strateegia „Global Gateway“[3] elluviimist, et toetada kestliku arengu eesmärkide saavutamist koostöös partnerriikide ja -territooriumidega. Suurendada tuleks vastastikust täiendavust strateegia „Global Gateway“ kohaste meetmete ja vahenditega, et tagada rohkem investeerimisvõimalusi ÜMTdes ja soodustada nende tulemuslikumat integratsiooni liidu piirkondliku koostöö raamistikesse.

(6) Muudetud otsusega (EL) 2021/1764 tuleks suurendada liidu ja ÜMTde konkurentsivõimet – sel eesmärgil tuleks eeskätt aidata parandada väärtus- ja tarneahelate kestlikkust, vastupanuvõimet, julgeolekut ja mitmekesistamist vastutustundlike äritavade rangete standardite alusel ning suurendada majanduslikke võimalusi. Tagada tuleks otsuse (EL) 2021/1764 kooskõla liidu kaubandus-, majandusjulgeoleku- ja tööstuspoliitikaga. Eeskätt tuleks soodustada otsusega (EL) 2021/1764 loodud programmi ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) …/…[4] loodud Euroopa Konkurentsivõime Fondi koostoimet, et kasutada ära vastastikku kasuliku partnerluse potentsiaali kestliku arengu edendamiseks liidus ja ÜMTdes.

(7) ÜMTdel on ainulaadsed strateegilised eelised, millest on kasu liidule tervikuna, sealhulgas lähedus kolmandatele riikidele, erakordsed tingimused kosmoseuuringuteks ja astrofüüsikaalasteks teadusuuringuteks, rikkalik taastuvenergia potentsiaal, suur bioloogiline mitmekesisus, ulatuslikud merevööndid ja maavarade kättesaadavus. Euroopa Konkurentsivõime Fondi raames tuleks ära kasutada nende potentsiaali geostrateegiliste tugipunktidena, eeskätt selleks, et saavutada julgeoleku, valmisoleku, piirkondlike väärtusahelate ja konkurentsivõimega seonduvad liidu eesmärgid.

(8) Läbi tuleks vaadata liidu ja ÜMTde vahelise dialoogi, eeskätt iga-aastasel foorumil ja neli korda aastas toimuvatel kolmepoolsetel konsultatsioonidel peetava dialoogi ülesehitus, et suurendada selle strateegilist mõju.

(9) Ühetaolise rakendamise huvides tuleks otsuse (EL) 2021/1764 rakendamisel kohaldada Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) …/…[5] [instrument „Globaalne Euroopa“] sätestatud norme ja menetlusi, kui see on asjakohane, ning otsuse rakendussätetes tuleks viidata määruses (EL) …/…. esitatud sätetele.

(10) Otsust (EL) 2021/1764 tuleb rakendada kooskõlas määrusega (EL, Euratom) …/…[6] [tulemuslikkust käsitlev määrus], millega kehtestatakse kulutuste jälgimise eeskirjad ja eelarve tulemusraamistik, sealhulgas eeskirjad, millega tagatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL, Euratom) 2024/2509 artikli 33 lõike 2 punktis d osutatud põhimõtte „ei kahjusta oluliselt“ ühetaoline kohaldamine (ühtsete ja lihtsate suuniste alusel) ning punktis f osutatud soolise võrdõiguslikkuse põhimõtte ühetaoline kohaldamine, liidu programmide ja meetmete tulemuslikkuse järelevalve ja aruandluse eeskirjad, liidu rahastamisportaali loomise eeskirjad, programmide hindamise

---

3 Ühisteatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele, Regioonide Komiteele ning Euroopa Investeerimispangale „Global Gateway“ (JOIN(2021) 30, detsember 2021).

4 Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr …/…, millega luuakse Euroopa Konkurentsivõime Fond, sealhulgas kaitseuuringute ja -innovatsiooni tegevuse eriprogramm, ning tunnistatakse kehtetuks määrused (EL) 2021/522, (EL) 2021/694, (EL) 2021/696, (EL) 2021/697, (EL) 2021/783, (EL) 2023/588, (EL) 2023/1525, (EL) 2023/2418, (EL) [Euroopa kaitsetööstuse programm] (ELT L […], […], ELI: …).

5 Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr…/…, millega luuakse naabruspiirkonna, arengu- ja rahvusvahelise koostöö instrument „Globaalne Euroopa“ (ELT L […], […], ELI: …).

6 [Tulemuslikkust käsitlev määrus].

eeskirjad ning muud horisontaalsed sätted, mida kohaldatakse kõigi liidu programmide suhtes, näiteks need, mis käsitlevad teavet, teabevahetust ja nähtavust.

(11) Programmi suhtes kohaldatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL, Euratom) 2024/2509[7]. Selles on sätestatud liidu üldeelarve koostamise ja täitmise eeskirjad, sealhulgas eeskirjad toetuste, auhindade, mitterahaliste annetuste, hangete, finantsabi ja eelarve kaudse täitmise kohta rahastamisvahendite ja eelarveliste tagatiste abil. Muudetud otsuses (EL) 2021/1764 on jooksevhindade arvutamiseks kasutatud kindlaksmääratud 2 % deflaatorit.

(12) Järjepidevuse tagamiseks tuleks muudetud otsuse (EL) 2021/1764 alusel eelarvelist tagatist ja rahastamisvahendeid, sealhulgas juhul, kui neid kombineeritakse tagastamatu toetusega segarahastamistoimingute raames, rakendada kooskõlas instrumendi „Globaalne Euroopa“ mehhanismide või Euroopa Konkurentsivõime Fondi InvestEU instrumendi puhul kohaldatavate normidega instrumendi „Globaalne Euroopa“ rakendamismehhanismide või Euroopa Konkurentsivõime Fondi InvestEU instrumendi raames seda liiki toetuse andmiseks sõlmitud lepingute alusel.

(13) Kui otsuse (EL) 2021/1764 alusel antakse liidu toetust eelarvelise tagatise või rahastamisvahendina, sealhulgas juhul, kui seda kombineeritakse tagastamatu toetusega segarahastamistoimingu raames, tuleb seda toetust anda üksnes instrumendi „Globaalne Euroopa“ rakendamismehhanismide või Euroopa Konkurentsivõime Fondi InvestEU instrumendi kaudu kooskõlas instrumendi „Globaalne Euroopa“ rakendamismehhanismide või Euroopa Konkurentsivõime Fondi InvestEU instrumendi puhul kohaldatavate normidega.

(14) Selleks et täiendada teatavaid käesoleva otsuse mitteolemuslikke osi, tuleks komisjonile anda õigus võtta kooskõlas Euroopa Liidu toimimise lepingu artikliga 290 vastu õigusakte eraldiste määra muutmiseks. On eriti oluline, et komisjon viiks oma ettevalmistava töö käigus läbi asjakohaseid konsultatsioone, sealhulgas ekspertide tasandil, ja et kõnealused konsultatsioonid viidaks läbi kooskõlas 13. aprilli 2016. aasta institutsioonidevahelises parema õigusloome kokkuleppes[8] sätestatud põhimõtetega. Eelkõige selleks, et tagada delegeeritud õigusaktide ettevalmistamises võrdne osalemine, saavad Euroopa Parlament ja nõukogu kõik dokumendid liikmesriikide ekspertidega samal ajal ning nende ekspertidel on pidev juurdepääs komisjoni eksperdirühmade koosolekutele, millel arutatakse delegeeritud õigusaktide ettevalmistamist.

(15) Selleks et tagada ühetaolised tingimused programmi rakendamiseks asjaomaste rakendusaktide kaudu, tuleks komisjonile anda rakendusvolitused. Neid volitusi tuleks kasutada kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 182/2011[9].

(16) Seepärast tuleks otsust (EL) 2021/1764 vastavalt muuta, et jätkata liidu ja ÜMTde partnerlust mitmeaastases finantsraamistikus 2028–2034,

---

7 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. septembri 2024. aasta määrus (EL, Euratom) 2024/2509, mis käsitleb liidu üldeelarve suhtes kohaldatavaid finantsreegleid (ELT L, 2024/2509, 26.9.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/2509/OJ).

8 ELT L 123, 12.5.2016, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_interinstit/2016/512/oj?locale=et.

9 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. veebruari 2011. aasta määrus (EL) nr 182/2011, millega kehtestatakse eeskirjad ja üldpõhimõtted, mis käsitlevad liikmesriikide läbiviidava kontrolli mehhanisme, mida kohaldatakse komisjoni rakendamisvolituste teostamise suhtes (ELT L 55, 28.2.2011, lk 13, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2011/182/oj).

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA OTSUSE:

Artikkel 1

Otsuse (EL) 2021/1764 muudatused

Otsust (EL) 2021/1764 muudetakse järgmiselt.

(1) Artikli 1 teine lõik asendatakse järgmisega:

„Käesoleva otsusega kehtestatakse assotsieerimise rahastamisprogramm („programm“) ajavahemikuks 1. jaanuarist 2028 kuni 31. detsembrini 2034. Selles sätestatakse programmi eesmärgid, eelarve aastateks 2028–2034 ning liidupoolse rahastamise vormid ja reeglid, nagu on sätestatud I lisas.“.

(2) Artikli 3 lõike 5 punkt b asendatakse järgmisega:

„b) toetada Gröönimaad ja teha Gröönimaaga koostööd tema peamiste sõlmküsimuste käsitlemisel (nagu haridustaseme tõstmisel ja majanduse mitmekesistamisel) ning toetada Gröönimaa kohaliku valitsuse suutlikkust töötada välja ja rakendada kohalikku poliitikat.“.

(3) Artikli 5 lõiget 2 muudetakse järgmiselt:

(a) punkt a asendatakse järgmisega:

„a) ÜMTde majanduse kestlik mitmekesistamine, sealhulgas nende edasine integreerimine maailma- ja piirkondliku majandusega, ning konkreetselt Gröönimaa puhul ka vajadus suurendada tööjõu oskusi;“;

(b) punkt e asendatakse järgmisega:

„e) loodusvarade, sealhulgas tooraine kestlik majandamine ning ka bioloogilise mitmekesisuse ja ökosüsteemi teenuste säilitamine ja nende säästev kasutamine;“;

(c) punkt m asendatakse järgmisega:

„m) piirkondliku koostöö arendamine Arktikas ning Kariibi mere, India ookeani, Atlandi ookeani ja Vaikse ookeani piirkonnas.“;

(d) punkt n jäetakse välja.

(4) Artikli 14 lõike 1 punktid a ja b asendatakse järgmisega:

„a) ÜMTde ja liidu vaheline dialoogifoorum („ÜMTde ja ELi foorum“), kus iga kahe aasta järel kohtuvad ÜMTde ametiasutuste, liikmesriikide ja komisjoni esindajad. Asjakohasel juhul kaasatakse ÜMTde ja ELi foorumile Euroopa Parlamendi liikmed ning Euroopa Investeerimispanga ja äärepoolseimate piirkondade esindajad;

b) komisjoni, ÜMTde ja ÜMTdega seotud liikmesriikide korrapärased kolmepoolsed konsultatsioonid. Neid konsultatsioone korraldatakse vähemalt kolm korda aastas komisjoni algatusel või ÜMTde ja ÜMTdega seotud liikmesriikide taotlusel. Liikmesriike teavitatakse asjakohasel viisil konsultatsioonide tulemustest;“.

(5) Artikkel 75 asendatakse järgmisega:

„Artikkel 75

Eelarve

1. Esialgne rahastamispakett programmi rakendamiseks ajavahemikul 2028–2034 on 999 000 000 eurot jooksevhindades.

2. Käesoleva artikli lõikes 1 osutatud summa ei piira nõukogu määruse (EL, Euratom) …/…* [mitmeaastase finantsraamistiku määrus], Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) …/…** [instrument „Global Europe“] ega Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL, Euratom) 2024/2509*** kohaste paindlikkussätete kohaldamist.

3. Lõikes 1 osutatud rahastamispaketti ning lõigetes 4 ja 5 osutatud lisavahendite summasid võib kasutada ka programmi rakendamiseks antava tehnilise ja haldusabi jaoks, näiteks ettevalmistus-, järelevalve-, kontrolli-, auditi- ja hindamistegevuseks, info- ja kommunikatsioonitegevuseks, sealhulgas liidu poliitiliste prioriteetide tutvustamiseks väljaspool liitu ning asutusesiseste infotehnoloogiasüsteemide ja -platvormide jaoks, samuti muuks tehniliseks ja haldusabiks, sealhulgas selliste personalikulude ja personaliga seotud kulude katmiseks, mida komisjon kannab programmi haldamisel peakorteris, ELi delegatsioonides ja komisjoni esindustes.

4. Liikmesriigid, liidu institutsioonid, organid ja asutused, kolmandad riigid, rahvusvahelised organisatsioonid, rahvusvahelised finantsasutused või muud kolmandad isikud võivad programmi täiendavalt rahaliselt või mitterahaliselt toetada. Täiendavat rahalist toetust käsitatakse sihtotstarbelise välistuluna määruse (EL, Euratom) 2024/2509 artikli 21 lõike 2 punktide a, d või e või artikli 21 lõike 5 tähenduses.

5. Otsuse 2013/755/EL IV lisa artikli 3 lõikes 3 sätestatud ÜMT investeerimisrahastust tulenevad kumulatiivsed netotagasimaksed moodustavad sihtotstarbelise välistulu, et täiendavalt rahastada käesoleva otsuse I lisa artikli 1 lõike 1 punktis c osutatud jaotamata fondi alates sellise tulu kättesaadavaks muutumisest. Ilma et see piiraks edasisi otsuseid seoses järgmiste mitmeaastaste finantsraamistikega, moodustavad kumulatiivsed netotagasimaksed pärast 31. detsembrit 2034 ning kuni nende ammendumiseni osamaksed järgmisesse ÜMT rahastamisprogrammi, millega käesolev programm asendatakse.

_____

* Nõukogu määrus (EL, Euratom) …/…* [mitmeaastase finantsraamistiku määrus] (ELT L […], […], ELI: …).

** Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) …/… [instrument „Globaalne Euroopa“] (ELT L […], […], ELI: …).

*** Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. septembri 2024. aasta määrus (EL, Euratom) 2024/2509, mis käsitleb liidu üldeelarve suhtes kohaldatavaid finantsreegleid (ELT L, 2024/2509, 26.9.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/2509/OJ).“.

(6) Artiklit 76 muudetakse järgmiselt:

(a) punkt a asendatakse järgmisega:

„a) „programmikohane abi“ – ÜMTdele antav tagastamatu abi, millega rahastatakse asjakohastel juhtudel programmidokumentides ette nähtud territoriaalseid ja piirkondlikke strateegiaid või esmatähtsate ülesannete täitmist;“;

(b) punkt g jäetakse välja.

(7) Artikkel 80 jäetakse välja.

(8) Artiklid 81 ja 82 asendatakse järgmisega:

„Artikkel 81

Üldpõhimõte

1. Kui käesolevas otsuses ei ole sätestatud teisiti, rakendatakse programmi kooskõlas käesoleva otsusega, määrusega (EL, Euratom) 2024/2509 ja vastavalt vajadusele määruse (EL) …/… [instrument „Globaalne Euroopa“] järgmiste sätetega:

(a) II jaotis, v.a artikli 13 lõike 2 kolmas lõik, artikli 13 lõige 3, artikli 19 lõige 1, artikli 19 lõike 2 punktid a ja b ning artikli 26 lõige 1;

(b) artikkel 29.

Kõigi käesoleva programmi alusel rahastatavate meetmete suhtes kohaldatakse määruse (EL) [instrument „Globaalne Euroopa“] artikli 20 lõigetes 1 ja 4–12 sätestatud rahastamiskõlblikkusnorme.

2. Programmi rakendamisel kohaldatakse määruse (EL) [instrument „Globaalne Euroopa“] artiklis 22 sätestatud norme ja menetlusi, mis on seotud järgmisega: ülekandmised, jaotamine mitme aasta peale, käesoleva programmi või sellele eelnenud programmide alusel rahastatud rahastamisvahenditega seotud tulud, tagasimaksed ja sissenõutud summad ning käesoleva programmi või sellele eelnenud programmide raames eraldatud eelarveliste tagatiste ja finantsabi ülejäägid.

3. Käesoleva programmi alusel laenu kujul antavat liidu toetust makstakse määruse (EL) [instrument „Globaalne Euroopa“] artikli 24 lõikes 1 osutatud maksimumsummas.

ÜMT-le antav laen tehakse kättesaadavaks liikmesriigile või erandina finantsmääruse artikli 223 lõikest 1 ÜMT-le, olenevalt ÜMT ja sellega seotud liikmesriigi vahel kehtivast korrast.

Komisjon võtab rakendusaktidega vastu otsused, millega tehakse laenusumma ÜMT-le kättesaadavaks ja kus sätestatakse laenu kättesaadavuse periood, mis ei ole pikem kui kolm aastat alates mitmeaastase finantsraamistiku lõpust. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 90 lõikes 5 osutatud kontrollimenetlusega. Kui kõnealune otsus tehakse osana tegevuskavast või meetmest, on kohaldatav artikkel 82.

4. Kui käesoleva otsuse alusel antakse liidu toetust eelarvelise tagatise või rahastamisvahendina, sealhulgas juhul, kui seda kombineeritakse tagastamatu toetusega segarahastamistoimingu raames, antakse seda üksnes instrumendi „Globaalne Euroopa“ rakendamismehhanismi või Euroopa Konkurentsivõime Fondi InvestEU instrumendi kaudu ning seda rakendatakse kooskõlas instrumendi „Globaalne Euroopa“ rakendamismehhanismi või Euroopa Konkurentsivõime Fondi InvestEU instrumendi puhul kohaldatavate normidega instrumendi „Globaalne Euroopa“ rakendamismehhanismi või Euroopa Konkurentsivõime Fondi InvestEU instrumendi raames seda liiki toetuse andmiseks sõlmitud lepingute alusel.

Kui programmi alusel antakse liidu toetust eelarvelise tagatisena, makstakse seda määruses (EL) …/… [instrument „Globaalne Euroopa“] või määruses (EL) …/… [Euroopa Konkurentsivõime Fond] kehtestatud eelarvelise tagatise maksimumsumma piires.

Kui programmi raames kasutatakse instrumendi „Globaalne Euroopa“ rakendamismehhanismi või Euroopa Konkurentsivõime Fondi InvestEU instrumenti, nähakse ette eraldised eelarvelise tagatise jaoks ja rahastamisvahendite rahastamine, sealhulgas juhul, kui toetust kombineeritakse tagastamatu toetusega segarahastamistoimingu raames.

5. ÜMTdele lõike 3 kohaselt kättesaadavaks tehtavate laenude jaoks moodustatakse eraldised.

Eraldiste määr on 9 %.

Komisjon vaatab esimese lõigu kohase eraldiste määra läbi igal aastal vastavalt määruse (EL, Euratom) 2024/2509 artikli 41 lõike 5 punktis g osutatud hinnangule ja kooskõlas komisjoni riskijuhtimisraamistikuga.

Komisjonil on õigus võtta kooskõlas artikliga 88 vastu delegeeritud õigusakte teises lõigus osutatud eraldiste määra muutmiseks.

Artikkel 82

Mitmeaastaste sihtprogrammide, tegevuskavade ja meetmete vastuvõtmine

1. Komisjon võtab käesoleva otsuse alusel vastu määruse (EL) …/… [instrument „Globaalne Euroopa“] artiklis 15 osutatud mitmeaastased sihtprogrammid.
2. Selliste riikide ja territooriumide ning piirkondade puhul, kus kogu programmitöö perioodiks on kavandatud üksainus meede, asendatakse mitmeaastane sihtprogramm ühe- või mitmeaastase tegevuskavaga.
3. Programmidokumendid, tegevuskavad ja meetmed võetakse vastu rakendusaktidega kooskõlas artikli 90 lõikes 5 osutatud kontrollimenetlusega.

4. Käesoleva artikli lõikes 3 osutatud menetluse järgimine ei ole nõutav järgmistel juhtudel:

a) tegevuskavad ja üksikmeede, mille puhul liidupoolne rahastamine ei ületa 2 000 000 eurot;

b) eri- ja tugimeetmed, mille puhul liidupoolne rahastamine ei ületa 5 000 000 eurot.“.

(9) Artikli 83 lõike 2 punkt d asendatakse järgmisega:

„d) ÜMT ja liidu finantsvahendajad, kes soodustavad ja rahastavad avaliku sektori ja erainvesteeringuid ÜMTdes,“.

(10) Artikkel 84 asendatakse järgmisega:

„Artikkel 84

Piirkondliku rahastamise tingimused

1. Vahendite piirkondlikku jaotust võib kasutada meetmete jaoks, millest saavad kasu ja millesse on kaasatud mõni järgmistest üksustest:

(a) kaks või enam ÜMTd sõltumata nende asukohast;

(b) ÜMTd ja liit tervikuna;

(c) üks või mitu piirkondlikku organit, mille liikmeteks on ÜMTd;

(d) üks või mitu ÜMTd sõltumata nende asukohast ja vähemalt üks järgmistest:

i) üks või mitu ELi toimimise lepingu artiklis 349 osutatud äärepoolseimat piirkonda;

ii) üks või mitu AKV riiki ja/või üks või mitu AKV riikide hulka mittekuuluvat riiki või territooriumi[10];

iii) üks või mitu piirkondlikku organit, mille liikmeteks on ÜMTd, AKV riigid või äärepoolseimad piirkonnad;

iv) üks või mitu üksust, asutust või muud organit vähemalt ühest ÜMTst, kes on kooskõlas artikli 8 lõikega 2 ETKRi liikmed.

2. AKV riikide, äärepoolseimate piirkondade ning muude riikide ja territooriumide ÜMTde piirkondliku koostöö programmides osalemist rahastatakse lisaks vahenditele, mis on ÜMTdele ette nähtud käesoleva programmi alusel.

3. AKV riikide, äärepoolseimate piirkondade ja muude riikide või territooriumide osalemine käesoleva programmi alusel ellu viidavates meetmetes nähakse ette ainult niivõrd, kuivõrd:

(a) samaväärsed sätted on olemas asjaomastes liidu programmides või liidu programmidega hõlmamata kolmandate riikide ja territooriumide asjaomastes rahastamisprogrammides;

(b) järgitakse proportsionaalsuse põhimõtet, võttes arvesse sidusrühmade suutlikkust, eelkõige nende finantssuutlikkust liidu ja teiste riikide vahelise koostöö rahastamisvahendite raames.“.

(11) Artiklit 85 muudetakse järgmiselt:

(a) lõiked 1 ja 2 asendatakse järgmisega:

„1. Kui asjaomastes alusaktides ei ole sätestatud teisiti, võivad ÜMT füüsilised isikud ja asjakohastel juhtudel ka ÜMT asjaomased riiklikud ja eraõiguslikud organid ja institutsioonid osaleda liidu programmides ja saada nende raames rahastust samadel tingimustel nagu ÜMTga seotud liikmesriigist pärit isikud ja seal asutatud üksused vastavalt korrale, mida võidakse selle liikmesriigi suhtes kohaldada.

2. ÜMTd võivad toetust saada ka liidu välistegevuse rahastutest vastavalt nende programmide normidele, eesmärkidele ja korrale. ÜMTd võivad toetust saada määruse (EÜ) nr 1257/96[11] alusel. ÜMTdes asutatud vabaühendused võivad saada rahastust kooskõlas määruse (EÜ) nr 1257/96 artikliga 7.“;

(b) lõige 4 asendatakse järgmisega:

„4. ÜMTd, keda toetavad asjaomased sidusrühmad, annavad liidu programmides osalemise kohta komisjonile aru ajavahemiku 2028–2034 keskel ja lõpus.“.

(12) Artikkel 86 jäetakse välja.

(13) Artikli 88 lõige 2 asendatakse järgmisega:

„2. Komisjonil on õigus võtta kooskõlas artikliga 89 vastu delegeeritud õigusakte, et muuta artikli 81 lõiget 5.“.

(14) Artikli 89 lõige 2 asendatakse järgmisega:

---

[10] Mõiste „territooriumid“ all mõeldakse 12 Ühendkuningriigi ÜMTd, mis olid loetletud ELi toimimise lepingu II lisas sellel ajal, kui Euroopa Ülemkogu sai 29. märtsil 2017 teate Ühendkuningriigi väljaastumise kohta Euroopa Liidust ja Euratomist vastavalt ELi lepingu artiklile 50.

[11] Nõukogu 20. juuni 1996. aasta määrus (EÜ) nr 1257/96 humanitaarabi kohta (EÜT L 163, 2.7.1996, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/1996/1257/OJ).

„2. Artiklis 88 osutatud õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte antakse komisjonile käesoleva otsuse kehtivusajaks.“.

(15) Artikkel 91 jäetakse välja.

(16) Artiklit 93 muudetakse järgmiselt:

(a) lõige 2 asendatakse järgmisega:

„2. Käesolev otsus ei mõjuta selliste meetmete jätkumist või muutmist, mis on algatatud vastavalt otsusele 2013/755/EL ja otsusele (EL) 2021/1764 enne selle muutmist otsusega (EL) …/… [*lisada käesoleva otsuse number*], ning nimetatud otsuseid kohaldatakse kõnealuste meetmete suhtes kuni nende lõpetamiseni.“;

(b) lõige 4 asendatakse järgmisega:

„4. Vajaduse korral võib kanda liidu eelarvesse assigneeringuid ka pärast 2034. aastat, et katta artikli 75 lõikes 4 ette nähtud kulusid selleks, et oleks võimalik hallata meetmeid, mis ei ole 31. detsembriks 2034 veel lõpule viidud.“.

(17) I lisa muudetakse vastavalt käesoleva otsuse lisale.

Artikkel 2

Jõustumine ja kohaldamine

Käesolev otsus jõustub kahekümnendal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Seda kohaldatakse alates 1. jaanuarist 2028.

Brüssel,

Nõukogu nimel
eesistuja

FINANTS- JA DIGISELGITUS

1. ETTEPANEKU/ALGATUSE RAAMISTIK 3

1.1. Ettepaneku/algatuse nimetus 3

1.2. Asjaomased poliitikavaldkonnad 3

1.3. Eesmärgid 3

1.3.1. Üldeesmärgid 3

1.3.2. Erieesmärgid 3

1.3.3. Oodatavad tulemused ja mõju 3

1.3.4. Tulemusnäitajad 3

1.4. Ettepanek/algatus käsitleb 4

1.5. Ettepaneku/algatuse põhjendused 4

1.5.1. Lühi- või pikaajalises perspektiivis täidetavad vajadused, sealhulgas algatuse rakendamise üksikasjalik ajakava 4

1.5.2. ELi meetme lisaväärtus (see võib tuleneda eri teguritest, nagu kooskõlastamisest saadav kasu, õiguskindlus, suurem tõhusus või vastastikune täiendavus). Käesoleva punkti kohaldamisel tähendab „ELi meetme lisaväärtus“ väärtust, mis tuleneb liidu sekkumisest ja lisandub väärtusele, mille liikmesriigid oleksid muidu üksi loonud. .. 4

1.5.3. Samalaadsetest kogemustest saadud õppetunnid 4

1.5.4. Kooskõla mitmeaastase finantsraamistikuga ja võimalik koostoime muude asjakohaste vahenditega 5

1.5.5. Erinevate kasutada olevate rahastamisvõimaluste, sealhulgas vahendite ümberpaigutamise võimaluste hinnang 5

1.6. Ettepaneku/algatuse ja selle finantsmõju kestus 6

1.7. Kavandatud eelarve täitmise viisid 6

2. HALDUSMEETMED 8

2.1. Järelevalve ja aruandluse reeglid 8

2.2. Haldus- ja kontrollisüsteem(id) 8

2.2.1. Eelarve täitmise viisi(de), rahastuse rakendamise mehhanismi(de), maksete tegemise korra ja kavandatava kontrollistrateegia selgitus 8

2.2.2. Teave kindlakstehtud riskide ja nende vähendamiseks kasutusele võetud sisekontrollisüsteemi(de) kohta 8

2.2.3. Kontrollimeetmete hinnanguline kulutõhusus (kontrollikulude suhe hallatavate vahendite väärtusse), selle põhjendus ja oodatav veariski tase (maksete tegemise ja sulgemise ajal) 8

2.3. Pettuste ja õigusnormide rikkumise ärahoidmise meetmed 9

3. ETTEPANEKU/ALGATUSE HINNANGULINE FINANTSMÕJU 10

3.1. Mitmeaastase finantsraamistiku rubriigid ja kulude eelarveread, millele mõju avaldub 10

3.2. Ettepaneku hinnanguline finantsmõju assigneeringutele 12

3.2.1. Hinnanguline mõju tegevusassigneeringutele – ülevaade 12
3.2.1.1. Heakskiidetud eelarvest saadavad assigneeringud 12
3.2.1.2. Sihtotstarbelisest välistulust saadavad assigneeringud 17
3.2.2. Hinnanguline tegevusassigneeringutest rahastatav väljund 22
3.2.3. Hinnanguline mõju haldusassigneeringutele – ülevaade 24
3.2.3.1. Heakskiidetud eelarvest saadavad assigneeringud 24
3.2.3.2. Sihtotstarbelisest välistulust saadavad assigneeringud 24
3.2.3.3. Assigneeringud kokku 24
3.2.4. Hinnanguline personalivajadus 25
3.2.4.1. Rahastatakse heakskiidetud eelarvest 25
3.2.4.2. Rahastatakse sihtotstarbelisest välistulust 26
3.2.4.3. Personalivajadus kokku 26
3.2.5. Hinnanguline mõju digitehnoloogiaga seotud investeeringutele – ülevaade 28
3.2.6. Kooskõla kehtiva mitmeaastase finantsraamistikuga 28
3.2.7. Kolmandate isikute rahaline osalus 28
3.3. Hinnanguline mõju tuludele 29
4. DIGIMÕÕDE 29
4.1. Diginõuded 30
4.2. Andmed 30
4.3. Digilahendused 31
4.4. Koostalitlusvõime hindamine 31

1. ETTEPANEKU/ALGATUSE RAAMISTIK

1.1. Ettepaneku/algatuse nimetus

Otsus, millega muudetakse otsust ülemeremaade ja -territooriumide Euroopa Liiduga assotsieerimise kohta, sealhulgas ühelt poolt Euroopa Liidu ning teiselt poolt Gröönimaa ja Taani Kuningriigi vahelised suhted (otsus ÜMTde, sealhulgas Gröönimaa assotsieerimise kohta) (ÜMTde, sealhulgas Gröönimaa assotsieerimise otsus)

1.2. Asjaomased poliitikavaldkonnad

Välistegevus

1.3. Eesmärgid

1.3.1. Üldeesmärgid

Muutmisotsuse üldeesmärk on edendada ülemeremaade ja -territooriumide (ÜMTde) kestlikku majanduslikku ja sotsiaalset arengut ning seada sisse tihedad majandussidemed nende ja liidu kui terviku vahel. Assotsieerimisega püütakse saavutada seda üldeesmärki, parandades ÜMTde konkurentsivõimet, tugevdades nende vastupanuvõimet, vähendades nende majanduslikku ja keskkonnaalast haavatavust ning edendades nende koostööd teiste partneritega. Lisaks on käesoleva muutmisotsuse eesmärk säilitada olemasolevad sidemed ühelt poolt liidu ning teiselt poolt Gröönimaa ja Taani vahel, tunnistades Gröönimaa tugevamat geostrateegilist positsiooni Arktikas, ning säilitada olemasolevad sidemed liidu ja teiste ÜMTde vahel, võttes arvesse nende geostrateegilist positsiooni Kariibi mere, India ookeani, Atlandi ookeani ja Vaikse ookeani piirkonnas.

1.3.2. Erieesmärgid

Käesoleva otsuse erieesmärgid on järgmised:

a) edendada ja toetada ÜMTdega tehtavat koostööd, sealhulgas nende peamiste probleemide käsitlemisel ja kestliku arengu eesmärkide saavutamisel;

b) toetada Gröönimaad ja teha Gröönimaaga koostööd tema peamiste sõlmküsimuste lahendamisel, eelkõige aidates parandada haridustaset ning suurendada kohaliku valitsuse suutlikkust töötada välja ja rakendada kohalikku poliitikat, ning

c) toetada strateegiliste sektorite – sealhulgas kriitiline toore, taastuvenergia, turvaline ja usaldusväärne digitaalne ühenduvus ja säästev turism – kestlikku arengut Euroopa Liidu ja Gröönimaa vahelise tugevdatud partnerluse raames.

1.3.3. Oodatavad tulemused ja mõju

Märkige, milline peaks olema ettepaneku/algatuse oodatav mõju toetusesaajatele/sihtrühmale.

Assotsieerimine peab eelkõige edendama ÜMTde elanike huve ja jõukust, et nad saavutaksid majandusliku, sotsiaalse, keskkonnaalase ja kultuurilise arengu, mille poole nad püüdlevad. Peale selle peaks partnerluse raames antav liidu finantsabi jätkuvalt lisama Euroopa perspektiivi ÜMTde arengule ning veelgi tugevdama liidu ja ÜMTde tihedaid ja pikaajalisi sidemeid. Samuti peaks see jätkuvalt tugevdama ÜMTde positsiooni liidu oluliste tugipunktidena, võttes arvesse partnerite ühiseid väärtusi ja ühist ajalugu, ning samal ajal toetama integratsiooni ja koostööd piirkondlike ja rahvusvaheliste partneritega.

1.3.4. Tulemusnäitajad

Märkige, milliste näitajate abil jälgitakse edusamme ja saavutusi.

Käesoleva programmi edusammude ja saavutuste jälgimiseks kasutatavad väljund- ja tulemusnäitajad vastavad määrusega (EL, Euratom) …/… (tulemuslikkust käsitlev määrus) ette nähtud ühistele näitajatele.

1.4. Ettepanek/algatus käsitleb

☐ uut meedet

☐ uut meedet, mis tuleneb katseprojektist / ettevalmistavast meetmest[1]

☒ olemasoleva meetme pikendamist

☐ ühe või mitme meetme ümbersuunamist teise või uude meetmesse või ühendamist teise või uue meetmega

1.5. Ettepaneku/algatuse põhjendused

1.5.1. Lühi- või pikaajalises perspektiivis täidetavad vajadused, sealhulgas algatuse rakendamise üksikasjalik ajakava

Otsuse pikaajaline eesmärk on edendada ÜMTde majanduslikku ja sotsiaalset arengut ning seada sisse tihedad majandussidemed nende ja liidu kui terviku vahel. Assotsieerimisega püütakse seda eesmärki lühemas perspektiivis saavutada ÜMTde konkurentsi- ja vastupanuvõime suurendamise, nende majandusliku ja keskkonnaalase haavatavuse vähendamise ning teiste partneritega tehtava koostöö edendamise abil.

1.5.2. ELi meetme lisaväärtus (see võib tuleneda eri teguritest, nagu kooskõlastamisest saadav kasu, õiguskindlus, suurem tõhusus või vastastikune täiendavus). Käesoleva punkti kohaldamisel tähendab „ELi meetme lisaväärtus“ väärtust, mis tuleneb liidu sekkumisest ja lisandub väärtusele, mille liikmesriigid oleksid muidu üksi loonud.

ELi tasandi meetme põhjused (*ex-ante*) ÜMTd on olnud Euroopa Liiduga assotsieeritud alates Euroopa Majandusühenduse asutamislepingu jõustumisest 1958. aastal (ELi toimimise lepingu IV osa). ÜMTde liiduga assotsieerimine tuleneb põhiseaduslikest suhetest, mida kõnealused piirkonnad omavad kolme liikmesriigiga, nimelt Taani, Prantsusmaa ja Madalmaadega. ÜMTd ei ole osa liidu territooriumist ega ühtsest turust, samuti ei ole nende suhtes siduv liidu *acquis*. Lisaks sellele on enamik ÜMTsid silmitsi spetsiifiliste probleemidega, mis tulenevad nende suurusest, asukohast, kaugusest ja ahtast majanduslikust baasist. ÜMTde, sealhulgas Gröönimaa assotsieerimise otsus on tunnistatud ettenähtud otstarbeks sobivaks komisjoni välistegevuse rahastute vahehindamisel. Juhinduda tuleks põhimõttest säilitada seda, mis hästi toimib. Seega jätkatakse ÜMTde, sealhulgas Gröönimaa assotsieerimise otsuse muudetud versiooniga vastastikku kasuliku koostöö soodustamist ÜMTdega ning pööratakse erilist tähelepanu ÜMTde jaoks olulistele prioriteetidele, nagu nende konkurentsi- ja vastupanuvõime parandamine, nende haavatavuse vähendamine ning ÜMTde ja

[1] Vastavalt finantsmääruse artikli 58 lõike 2 punktile a või b.

nende piirkondlike, Euroopa ja rahvusvaheliste partnerite vahelise koostöö edendamine.

ELi lisaväärtus suureneb tänu stabiilsele rahastamisele, paindlikele vahenditele ja tehnilisele eksperditeabele, eeskätt sellistes valdkondades nagu kliimameetmed, konkurentsivõime, piirkondlik integratsioon ja toiduga kindlustatus.

Seda silmas pidades toetab EL oma partnerlust ÜMTdega territoriaalsete/kahepoolsete ja piirkondlike programmide rahastamisega ÜMTde, sealhulgas Gröönimaa assotsieerimise otsuse muudetud versiooni ja mitmeaastase finantsraamistiku 2028–2034 vahendite abil.

Peale selle pakub ELi ülemaailmne delegatsioonide võrgustik pidevat teavet kohalike vajaduste ja suundumuste kohta, mis aitab vajaduse korral ressursid ümber suunata ja võtta vastastikku täiendavaid reageerimismeetmeid koos liikmesriikidega. See elavdab poliitilist dialoogi ja koostööd, mida üha enam suunatakse liikmesriikidega ühiselt kavandatud programmide kaudu.

Samuti on ELil võimalik täiendada liikmesriikide tegevust potentsiaalselt ohtlike olukordade lahendamisel või eriti kulukate sekkumiste korral, näiteks kriiside puhul, mille mõju süvendavad kliimamuutused, millega ÜMTd sageli kokku puutuvad.

ÜMTde, sealhulgas Gröönimaa assotsieerimise otsus võetakse vastu seadusandliku erimenetluse kohaselt ning seega ei saa seda vastu võtta osana instrumendist „Globaalne Euroopa“, mille suhtes kohaldatakse seadusandlikku tavamenetlust.

Oodatav tekkiv ELi lisaväärtus (*ex-post*)

Komisjoni praeguseid prioriteete ja ülemaailmset geopoliitilist konteksti arvesse võttes tuleb koostöö ja partnerlused vastavusse viia ELi kõrgemate geopoliitiliste eesmärkidega. Selleks tuleb eeskätt kõrvaldada kunstlikud geograafilised lõhed, mis takistavad üleilmse ja geopoliitilise potentsiaali ärakasutamist piirkondades.

Seega on ÜMTde, sealhulgas Gröönimaa assotsieerimise otsuse muudetud versiooni eesmärk suurendada paindlikkust ning parandada samal ajal sidusust ELi rahalise toetuse andmisel piirkonniti ja ÜMTde rahastamiskõlblikkust asjaomaste ELi programmide ja välistegevuse rahastute raames, et suurendada strateegia „Global Gateway“ kohaste meetmete vastastikust täiendavust ning edendada ÜMTde integratsiooni ELi piirkondlikku koostöösse.

1.5.3. Samalaadsetest kogemustest saadud õppetunnid

ÜMTde, sealhulgas Gröönimaa assotsieerimise otsusega liideti ÜMTdega seotud õigusaktid, mis varem olid eraldi (ÜMTde assotsieerimise otsus ja Gröönimaad käsitlev otsus) – sellega ühtlustati ELi välistegevuse struktuuri ja parandati üldist sidusust. Sellega kehtestati esimest korda kõigi ELi ÜMTde suhtes kohaldatav ühtne ühtlustatud õigusakt, mida rahastatakse ELi eelarvest. Tähelepanuväärne on see, et ÜMTde, sealhulgas Gröönimaa assotsieerimise otsusel puudub kehtivuse lõppkuupäev (v.a mitmeaastase finantsraamistikuga 2021–2027 seotud rahastamisprogrammi puhul), arvestades ÜMTde suhtes kohaldatavaid pikaajalisi majandus- ja kaubandussätteid.

Sellega, et koostöö rakendamisega seoses on viidatud naabruspiirkonna, arengu- ja rahvusvahelise koostöö instrumendile „Globaalne Euroopa“, on lisaks märkimisväärselt suurendatud kooskõla muude Euroopa rahastamisvahenditega. ÜMTde, sealhulgas Gröönimaa assotsieerimise otsus on tunnistatud sobivaks

ettenähtud otstarbel ning selle varajane rakendamine on osutanud geograafiliste ja temaatiliste rahastamisvahendite positiivsele koostoimele, mis annab omakorda tunnistust ELi arengukoostöö raamistiku paremast lõimitusest ja vastastikusest täiendavusest.

ÜMTde, sealhulgas Gröönimaa assotsieerimise otsuse muudetud versiooni alusel jätkatakse eeldatavasti samas vaimus.

1.5.4. Kooskõla mitmeaastase finantsraamistikuga ja võimalik koostoime muude asjakohaste vahenditega

ÜMTde, sealhulgas Gröönimaa assotsieerimise otsuse muudetud versiooni eesmärk on tagada täielik vastastikune täiendavus 2027. aasta järgse perioodi kõige asjakohasemate seadusandlike aktidega, eeskätt järgmistega:

instrument „Globaalne Euroopa“ – sidususe ja tulemuslikkuse huvides kohaldatakse muutmisotsuse alusel instrumendi „Globaalne Euroopa“ sätteid rakendamise, hindamise ja järelevalve kohta, kui ei ole sätestatud teisiti.

Muud ELi programmid ja poliitika: ÜMTd võivad jätkuvalt osaleda kõigis ELi programmides ja poliitikavaldkondades, kui asjaomastes määrustes ei ole teisiti sätestatud.

1.5.5. Erinevate kasutada olevate rahastamisvõimaluste, sealhulgas vahendite ümberpaigutamise võimaluste hinnang

Ei kohaldata

1.6. Ettepaneku/algatuse ja selle finantsmõju kestus

☐ **Piiratud kestusega**

– ☐ hõlmab ajavahemikku [PP/KK]AAAA–[PP/KK]AAAA

– ☐ finantsmõju kulukohustuste assigneeringutele avaldub ajavahemikul AAAA–AAAA ja maksete assigneeringutele ajavahemikul AAAA–AAAA.

☒ **Piiramatu kestusega**

– Rakendamise käivitumisperiood hõlmab ajavahemikku AAAA–AAAA,

– millele järgneb täieulatuslik rakendamine.

1.7. Kavandatud eelarve täitmise viisid

☒ **Eelarve otsene täitmine** komisjoni poolt

– ☒ tema talituste kaudu, sealhulgas kasutades liidu delegatsioonides töötavat komisjoni personali;

– ☒ rakendusametite kaudu

☐ **Eelarve jagatud täitmine** koostöös liikmesriikidega

☒ **Eelarve kaudne täitmine**, mille puhul eelarve täitmise ülesanded on delegeeritud:

– ☒ kolmandatele riikidele või nende määratud asutustele;

– ☒ rahvusvahelistele organisatsioonidele ja nende allasutustele (nimetage);

– ☒ Euroopa Investeerimispangale ja Euroopa Investeerimisfondile;

– ☒ finantsmääruse artiklites 70 ja 71 osutatud asutustele;

– ☒ avalik-õiguslikele asutustele;

– ☒ avalikke teenuseid osutavatele eraõiguslikele asutustele, sel määral, mil neile antakse piisavad finantstagatised;

– ☒ liikmesriigi eraõigusega reguleeritud asutustele, kellele on delegeeritud avaliku ja erasektori partnerluse rakendamine ja kellele antakse piisavad finantstagatised;

– ☐ asutustele või isikutele, kellele on delegeeritud Euroopa Liidu lepingu V jaotise kohaste ühise välis- ja julgeolekupoliitika erimeetmete rakendamine ja kes on kindlaks määratud asjaomases alusaktis;

– ☒ liikmesriigis asutatud asutustele, kelle suhtes kohaldatakse liikmesriigi eraõigust või liidu õigust ja kellele võib kooskõlas valdkondlike normidega usaldada liidu rahaliste vahendite või eelarveliste tagatiste haldamise niivõrd, kuivõrd selliseid asutusi kontrollivad avalik-õiguslikud asutused või avalikke teenuseid osutavad eraõiguslikud asutused ja kontrollivad organid annavad neile solidaarvastutuse vormis piisavad finantstagatised või samaväärsed finantstagatised, mis võivad iga meetme puhul piirduda liidu toetuse maksimumsummaga.

Märkused

Välistegevuse kulutuste tegemine eeldab suutlikkust kasutada kõiki kavandatud eelarve täitmise viise, mis on asjakohased ja mille kohta tehakse otsus rakendamise ajal.

2. HALDUSMEETMED

2.1. Järelevalve ja aruandluse reeglid

Komisjon avaldab rakendusaruande hiljemalt nelja aasta möödudes alates programmi rakendamise algusest, et hinnata eesmärkide saavutamisel tehtud edusamme kooskõlas määrusega (EL, Euratom) …/… (tulemuslikkust käsitlev määrus). Hiljemalt kolme aasta möödudes alates mitmeaastase finantsraamistiku perioodi lõpust korraldab komisjon järelhindamise, et hinnata programmi tulemuslikkust, tõhusust, asjakohasust, sidusust ja liidu lisaväärtust.

2.2. Haldus- ja kontrollisüsteem(id)

2.2.1. Eelarve täitmise viisi(de), rahastuse rakendamise mehhanismi(de), maksete tegemise korra ja kavandatava kontrollistrateegia selgitus

Eelarve täitmise viisid

Eelarve täitmise viiside osas olulisi muudatusi ette ei nähta; komisjoni talituste ja rakendajate poolt eelmiste programmide raames saadud kogemused aitavad tulevikus saavutada paremaid tulemusi.

Käesoleva otsuse eesmärkide parema saavutamise huvides rakendatakse otsuse alusel rahastatavaid meetmeid eelarve otsese täitmise korras komisjoni poolt peakorterist ja/või liidu delegatsioonide kaudu ning eelarve kaudse täitmise korras uue finantsmääruse artikli 62 lõike 1 esimese lõigu punktis c loetletud üksuste poolt.

Eelarve kaudse täitmise korral peavad nimetatud üksused uue finantsmääruse artikli 157 kohaselt tagama ELi finantshuvide kaitse tasemel, mis on samaväärne eelarve otsese täitmise korral tagatud tasemega. Läbi viiakse üksuste süsteemide ja menetluste sambapõhine eelhindamine, järgides proportsionaalsuse põhimõtet ning võttes nõuetekohaselt arvesse meetme laadi ja kaasnevaid finantsriske. Kui eelarve täitmise viis seda nõuab või kui iga-aastastes tegevusaruannetes on esitatud reservatsioone, siis koostatakse ja viiakse ellu konkreetseid leevendusmeetmeid sisaldavad tegevuskavad. Lisaks sellele võivad rakendamisega kaasneda komisjoni kehtestatud asjakohased järelevalvemeetmed. Sisekontrolli-/juhtimisprotsessi eesmärk on tagada piisav kindlus, et saavutatakse tegevuse tulemuslikkuse ja tõhususe, finantsaruandluse usaldusväärsuse ning asjakohasele õigus- ja menetlusraamistikule vastavusega seoses seatud eesmärgid.

Tulemuslikkus ja tõhusus

Lisaks komisjoniülese strateegilise poliitikakujundamise ja planeerimise protsessi kõigile elementidele, siseauditite le ja komisjoni sisekontrolliraamistiku muudele nõuetele kasutavad rakendustalitused tegevuse tulemuslikkuse ja tõhususe tagamiseks (ning välisabi andmise keskkonnast tuleneva kõrge riskitaseme leevendamiseks) ka edaspidi sihtotstarbelist abi haldamise raamistikku, mida kohaldatakse kõigi rahastamisvahendite puhul ja mis hõlmab järgmist:

– suurema osa välisabi haldamise üleandmine liidu kohapealsetele delegatsioonidele;

– selge ja ametlik finantsaruandluse kord (volitatud eelarvevahendite käsutaja (peadirektor) annab peakorteris volituse edasivolitatud eelarvevahendite käsutajale (direktor), kes volitab omakorda delegatsiooni juhti);

– liidu delegatsioonide korrapärane aruandlus peakorterile, sealhulgas delegatsiooni juhi iga-aastane kinnitav avaldus;

– põhjaliku koolitusprogrammi pakkumine nii peakorteri kui ka delegatsioonide töötajatele;

– peakorteri/delegatsiooni märkimisväärne tugi ja juhendus (sealhulgas interneti kaudu);

– korrapärased järelevalvemissioonid delegatsioonidesse iga 3–6 aasta tagant;

– projekti- ja programmitsükli juhtimise metoodika, mis hõlmab järgmist: kvaliteetsed abivahendid seoses meetmete kavandamise, rakendamismeetodi, rahastamismehhanismi, haldamissüsteemi ning rakendamises osalevate partnerite hindamise ja valimisega jms; programmi ja projekti juhtimise, järelevalve ja aruandluse vahendid tõhusa rakendamise tagamiseks, sealhulgas projekti üle kohapeal korrapäraselt tehtav väline järelevalve; ning olulised hindamis- ja auditivahendid. Lihtsustamiseks tagatakse lihtsustatud kuluarvestuse kasutamine pikema aja jooksul, kui see on asjakohane ja teostatav. Jätkatakse riskipõhise kontrolli meetodi kasutamist, mille puhul kontrolli ulatus sõltub seotud riskidest.

Finantsaruandlus ja raamatupidamine

Rakendustalitused järgivad ka edaspidi rangeimaid raamatupidamis- ja finantsaruandlusstandardeid ning kasutavad komisjoni organisatsioonitasandi finantssüsteemi (SUMMA) ning ka konkreetselt välisabiga seotud vahendeid, nagu OPSYS.

Mis puudutab asjaomase õigus- ja menetlusraamistiku järgimist, siis kirjeldatakse nõuetele vastavuse kontrolli meetodeid punktis 2.3 („Pettuste ja õigusnormide rikkumise ärahoidmise meetmed“).

2.2.2. Teave kindlakstehtud riskide ja nende vähendamiseks kasutusele võetud sisekontrollisüsteemi(de) kohta

Käesoleva õigusakti alusel tehtava koostöö tegevuskeskkonda iseloomustavad riskid, mis on seotud õigusakti eesmärkide täitmata jätmise, mitteoptimaalse finantsjuhtimise ja/või kohaldatavatele õigusnormidele mittevastavusega (seaduslikkuse ja korrektsusega seotud vead) järgmise tõttu:

– majanduslik ja poliitiline ebastabiilsus, loodusõnnetused ja äärmuslikud ilmastikutingimused võivad põhjustada raskusi ja viivitusi sekkumismeetmete kavandamisel ja elluviimisel, eelkõige ebakindlates riikides;

– partnerriikide vähene institutsiooniline ja haldussuutlikkus võib põhjustada raskusi ja viivitusi sekkumismeetmete kavandamisel ja elluviimisel;

– geograafiliselt hajutatud sekkumismeetmed (mis hõlmavad osaliselt mitut riiki, territooriumi ja piirkonda) võivad põhjustada logistilisi ja ressursiprobleeme järelevalvel, seda eelkõige tegevuse kohapealse järelevalve puhul;

– võimalike partnerite või abisaajate ja nende sisekontrollistruktuuride ja -suutlikkuse erinevused võivad põhjustada killustatust ning seega vähendada komisjonis rakendamise toetamiseks ja järelevalveks kättesaadavate ressursside tulemuslikkust ja tõhusust;

– partnerriikides rakendatud välisabi tulemuste ja mõjuga seotud kvalitatiivsete ja kvantitatiivsete andmete piiratud kättesaadavus võib takistada komisjonil aruannete koostamist tulemuste kohta ja nende eest vastutamist.

Finantsvigade riski kõrvaldamiseks teeb komisjon sobiva eel- ja järelkontrolli. Kui see on võimalik ja teostatav, tehakse süsteemiauditite abil kindlaks üksuste kontrollisüsteemide vigade algpõhjused ja võetakse vajalikud leevendusmeetmed.

Selleks et suurendada vigade, juhtimisega seotud puuduste ja õigusnormide rikkumiste ärahoidmise tulemuslikkust, loob komisjon lisaks süsteemi pidevaks sihipäraseks riskihindamiseks lepingute ja üksuste tasandil. Kindlaks on tehtud peamised tegurid, mis suurendavad kõrge veamäära ja usaldusväärsele finantsjuhtimisele avalduva kahjuliku mõju tõenäosust, eeskätt varasema kontrolli- ja järelevalveandmete alusel, ning need on koondatud riskiprofiili tulemustabeliks. Tulemustabel on oluline vahend, et edasist kontrolli, järelevalvemeetmeid ja muid leevendusvahendeid tõhusamalt suunata ning vähendada otstarbekal viisil vigade, juhtimisega seotud puuduste ja õigusnormide rikkumiste riske.

Suure riskiga keskkonda arvestades peavad süsteemid võimaldama prognoosida märkimisväärset vastavusvigade esinemise võimalust tehingutes ning sisaldama arvukalt kontrolle vigade ennetamiseks, avastamiseks ja parandamiseks makseprotsessi võimalikult varajases etapis (kas enne või selle ajal). Praktikas tähendab see seda, et vastavuskontrollides tuginetakse eelkõige ulatuslikele eelkontrollidele, mis kavandatakse mitmeks aastaks, mille viivad läbi nii välisaudiitorid kui ka komisjoni töötajad kohapeal enne projektidega seotud lõplike maksete tegemist (endiselt tehakse ka mõningaid järelauditeid) ning mis on finantsmääruse alusel nõutavatest rahalistest kaitsemeetmetest märgatavalt ulatuslikumad. See raamistik hõlmab järgmist:

– komisjoni töötajate tehtavad tehingute eelkontrollid;

– auditid ja kontrollid (nii kohustuslikud kui ka riskipõhised), sealhulgas Euroopa Kontrollikoja auditid ja kontrollid;

– järelkontrollid (riskipõhised) ja sissenõudmine.

2.2.3. Kontrollimeetmete hinnanguline kulutõhusus (kontrollikulude suhe hallatavate vahendite väärtusse), selle põhjendus ja oodatav veariski tase (maksete tegemise ja sulgemise ajal)

Sisekontrolli-/juhtimiskulud, mis on kavandatud aastatel 2028–2034 ELi üldeelarvest rahastatavateks kõigiks kulukohustusteks (tegevus- ja haldusassigneeringud), sisaldavad üksnes komisjoni kulusid ja mitte liikmesriikide ega volitatud üksuste kulusid. Volitatud

üksused võivad rahaliste vahendite haldamiseks kinni pidada kuni 7 % ja seda summat võidakse osaliselt kasutada kontrollimise eesmärgil. Kõnealustesse juhtimiskuludesse on arvestatud kõik peakorteri ja delegatsioonide töötajad, infrastruktuur, reisikulud, koolitus, järelevalve, hindamine ja auditilepingud (sealhulgas abisaajate algatusel sõlmitud lepingud).

Kuigi kuludega seotud juhtimistegevuse ja vastavuskontrolli laadi parandamist ja sihipärasemaks muutmist jätkatakse, on kõnealused kulud üldiselt vajalikud õigusaktide eesmärkide tulemuslikuks ja tõhusaks saavutamiseks, nii et mittevastavuse risk püsiks minimaalne (veamäär aastases arvestuses alla 2 %). Need kulud on oluliselt väiksemad kui sisekontrollide kaotamise või vähendamisega seotud riskid kõnealuses suure riskiga valdkonnas.

Õigusakti puhul lähtutakse nõuetele vastavuse tagamisel eesmärgist, et mittevastavuse riski tase (maksete vearisk / veamäär) ja allesjäänud veamäär (sulgemise vearisk, mida hinnatakse mitme aasta lõikes pärast kõigi kavandatud kontrollide ja korrektsioonide tegemist lõpetatud lepingute puhul) püsiks aasta lõikes alla 2 %, nii nagu see on varem olnud. Kui tuvastatakse puudusi, võetakse sihipäraseid parandusmeetmeid, et veamäärad püsiksid minimaalsel tasemel.

2.3. Pettuste ja õigusnormide rikkumise ärahoidmise meetmed

Pettuste ja õigusnormide rikkumise ärahoidmise meetmete osas olulisi muudatusi ette ei nähta; komisjoni talituste ja rakendajate poolt eelmiste programmide raames saadud kogemused aitavad tulevikus saavutada paremaid tulemusi. Vastavusraamistik koosneb muu hulgas järgmistest olulistest osadest.

Ennetusmeetmed

– Pettustega seotud küsimusi käsitlev kohustuslik põhikoolitus abi haldamisega seotud töötajatele ja audiitoritele;

– suuniste andmine (sh interneti teel), sealhulgas olemasolev menetluste juhend, nt rahvusvahelise partnerluse peadirektoraadi käsiraamat, ELi välistegevuse raames lepingute sõlmimise korda käsitlev praktiline juhend ja finantsjuhtimise abimaterjalid (rakenduspartneritele);

– eelhindamine, millega tagatakse, et ühise ja detsentraliseeritud juhtimise alusel asjaomaseid vahendeid haldavates asutustes on kehtestatud asjakohased pettusevastased meetmed pettuste ärahoidmiseks ja avastamiseks liidu vahendite haldamisel;

– partnerriigis kasutusel olevate pettusevastaste mehhanismide eelsõelumine osana hindamisest, mille eesmärk on kindlaks teha, kas riigi rahanduse juhtimine vastab eelarvetoetuse saamise kriteeriumile (st aktiivne tegutsemine pettuste ja korruptsiooni vastu võitlemiseks, nõuetekohased kontrolliasutused, piisav õigussuutlikkus ning tõhusad reageerimis- ja karistusmehhanismid);

– tõhusad pettustevastased mehhanismid pettuste, korruptsiooni ja liidu finantshuve kahjustava muu ebaseadusliku tegevuse, sealhulgas küberrünnete ärahoidmiseks ja avastamiseks.

Avastamis- ja parandusmeetmed

– ELi rahastuse peatamine raske pettusejuhtumi, sealhulgas laiaulatusliku korruptsiooni korral, kuni ametiasutused on võtnud asjakohaseid meetmeid sellise pettuse tagajärgede korrigeerimiseks ning selle vältimiseks tulevikus;

– varajase avastamise ja menetlusest kõrvalejätmise süsteem;

– lepingu peatamine/lõpetamine;

asjaomaste talituste pettustevastase võitluse strateegiate abil, mis on vastavusse viidud komisjoni pettustevastase võitluse strateegia ning selle vastava tegevuskava eesmärkide ja prioriteetidega, tagatakse, et süsteemidest, mille abil kasutatakse ELi rahalisi vahendeid kolmandates riikides, on võimalik saada asjakohaseid andmeid pettuseriskide (nt topeltrahastamine, kulude ülehindamine, hankemenetlustega manipuleerimine, huvide konflikt, pakkumismahhinatsioon) hindamiseks ja juhtimiseks; vajaduse korral võidakse luua välisabi valdkonnaga seotud pettuseriskide ja -juhtumite varajasele avastamisele ja ärahoidmisele suunatud võrgustikud ja sobivad IT-/digivahendid.

3. ETTEPANEKU/ALGATUSE HINNANGULINE FINANTSMÕJU

3.1. Mitmeaastase finantsraamistiku rubriigid ja kulude eelarveread, millele mõju avaldub

- Uued eelarveread, mille loomist taotletakse

Mitmeaastase finantsraamistiku rubriik	Eelarverida	Kulu liik
	Nr	Liigendatud/liigendamata
3	08 01 02 – ülemeremaade ja -territooriumide toetuskulud	Liigendamata
3	08 03 01 – kõik ülemeremaad ja -territooriumid	Liigendatud
3	08 03 02 – ülemeremaad ja -territooriumid, v.a Gröönimaa	Liigendatud
3	08 03 03 – Gröönimaa	Liigendatud
3	08 03 99 – varasemate programmide ja tegevuste lõpuleviimine	Liigendatud

Ettepaneku hinnanguline finantsmõju assigneeringutele

3.2.1. Hinnanguline mõju tegevusassigneeringutele – ülevaade

– ☐ Ettepanek/algatus ei nõua tegevusassigneeringute kasutamist

– ☒ Ettepanek/algatus nõuab tegevusassigneeringute kasutamist, mis toimub järgmiselt:

3.2.1.1. Heakskiidetud eelarvest saadavad assigneeringud

miljonites eurodes (kolm kohta pärast koma)

Mitmeaastase finantsraamistiku rubriik	Nr	3

			Mitmeaastane finantsraamistik 2028–2034 KOKKU
Tegevusassigneeringud			
08 03 01 – kõik ülemeremaad ja -territooriumid	Kulukohustused	(1a)	**44**
	Maksed	(2a)	**p.m.**
08 03 02 – ülemeremaad ja -territooriumid, v.a Gröönimaa	Kulukohustused	(1b)	**425**
	Maksed	(2b)	**p.m.**
08 03 03 – Gröönimaa	Kulukohustused	(1c)	**530**
	Maksed	(2c)	**p.m.**
Eriprogrammide vahenditest rahastatavad haldusassigneeringud[1]			
08 01 02 – ülemeremaade ja -territooriumide toetuskulud		(3)	**p.m.**
Assigneeringud KOKKU	Kulukohustused	=1a+1b+1c+3	**999**
	Maksed	=2a+2b+2c+3	**p.m.**

[1] Tehniline ja/või haldusabi ning ELi programmide ja/või meetmete rakendamiseks antava toetusega seotud kulud (endised BA read), kaudne teadustegevus, otsene teadustegevus.

			Mitmeaastane finantsraamistik 2028–2034 KOKKU
Tegevusassigneeringud KOKKU	Kulukohustused	(4)	**p.m.**
	Maksed	(5)	**p.m.**
Eriprogrammide vahenditest rahastatavad haldusassigneeringud KOKKU		(6)	**p.m.**
RUBRIIGI 3 assigneeringud KOKKU Mitmeaastase finantsraamistiku	Kulukohustused	= 4 + 6	**999**
	Maksed	= 5 + 6	**p.m.**

Mitmeaastase finantsraamistiku rubriik	4	„Halduskulud“[2]

DG: INTPA		Aasta **2028**	Aasta **2029**	Aasta **2030**	Aasta **2031**	Aasta **2032**	Aasta **2033**	Aasta **2034**	**Mitmeaastane finantsraamistik 2028–2034 KOKKU**
Personalikulud		2,240	2,240	2,240	2,240	2,240	2,240	2,240	**15,680**
Muud halduskulud		0,201	0,201	0,201	0,201	0,201	0,201	0,201	**1,407**
DG <….> KOKKU	Assigneeringud	**2,441**	**2,441**	**2,441**	**2,441**	**2,441**	**2,441**	**2,441**	**17,087**

[2] Vajalike assigneeringute kindlaksmääramiseks tuleks kasutada aastaseid keskmisi kulunäitajaid, mis on kättesaadavad BUDGpedia veebilehel.

Mitmeaastase finantsraamistiku RUBRIIGI 4 assigneeringud KOKKU	(Kulukohustuste kogusumma = maksete kogusumma)	**2,441**	**2,441**	**2,441**	**2,441**	**2,441**	**2,441**	**2,441**	**17,087**

miljonites eurodes (kolm kohta pärast koma)

		Aasta **2028**	Aasta **2029**	Aasta **2030**	Aasta **2031**	Aasta **2032**	Aasta **2033**	Aasta **2034**	**Mitmeaastane finantsraamistik 2028–2034 KOKKU**
RUBRIIKIDE 1–4 assigneeringud KOKKU	Kulukohustused	**p.m.**	**p.m.**	**p.m.**	**p.m.**	**p.m.**	**p.m.**	**p.m.**	**p.m.**
Mitmeaastase finantsraamistiku	Maksed	**p.m.**	**p.m.**	**p.m.**	**p.m.**	**p.m.**	**p.m.**	**p.m.**	**p.m.**

3.2.3. Hinnanguline mõju haldusassigneeringutele – ülevaade

– ☐ Ettepanek/algatus ei nõua haldusassigneeringute kasutamist

– ☒ Ettepanek/algatus nõuab haldusassigneeringute kasutamist, mis toimub järgmiselt:

3.2.3.1. Heakskiidetud eelarvest saadavad assigneeringud

HEAKSKIIDETUD EELARVE	Aasta **2028**	Aasta **2029**	Aasta **2030**	Aasta **2031**	Aasta **2032**	Aasta **2033**	Aasta **2034**	**2028–2034 KOKKU**
RUBRIIK 4								
Personalikulud	2,240	2,240	2,240	2,240	2,240	2,240	2,240	**15,680**
Muud halduskulud[1]	0,201	0,201	0,201	0,201	0,201	0,201	0,201	**1,407**
RUBRIIK 4 kokku	**2,441**	**2,441**	**2,441**	**2,441**	**2,441**	**2,441**	**2,441**	**17,087**
RUBRIIGIST 4 välja jäävad kulud								
Personalikulud	3,040	3,040	3,040	3,040	3,040	3,040	3,040	**21,280**
Muud halduskulud[2]	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	**p.m.**	**p.m.**	**p.m.**	**p.m.**
RUBRIIGIST 4 välja jäävad kulud kokku	**3,040**	**3,040**	**3,040**	**3,040**	**3,040**	**3,040**	**3,040**	**21,280**
KOKKU	**5,481**	**5,481**	**5,481**	**5,481**	**5,481**	**5,481**	**5,481**	**38,367**

3.2.4. Hinnanguline personalivajadus

– ☐ Ettepanek/algatus ei nõua personali kasutamist

– ☒ Ettepanek/algatus nõuab personali kasutamist, mis toimub järgmiselt:

3.2.4.1. Rahastatakse heakskiidetud eelarvest

Hinnanguline väärtus täistööaja ekvivalendina

HEAKSKIIDETUD EELARVE		Aasta **2028**	Aasta **2029**	Aasta **2030**	Aasta **2031**	Aasta **2032**	Aasta **2033**	Aasta **2034**
• Ametikohtade loeteluga ette nähtud ametikohad (ametnikud ja ajutised töötajad)								
20 01 02 01 (komisjoni peakorteris ja esindustes)		7	7	7	7	7	7	7
20 01 02 03 (ELi delegatsioonides)		3	3	3	3	3	3	3
(kaudne teadustegevus)		p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
(otsene teadustegevus)[3]		p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
Muud eelarveread (märkige)		p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
• Koosseisuväline personal (täistööaja ekvivalendina)								
20 02 01 (üldvahenditest rahastatavad lepingulised töötajad ja riikide lähetatud eksperdid)		p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
20 02 03 (lepingulised töötajad, kohalikud töötajad, riikide lähetatud eksperdid ja noored eksperdid ELi delegatsioonides)		p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
Haldustoetuse eelarverida	- peakorteris	10	10	10	10	10	10	10

1 Muude halduskuludega seotud assigneeringud täidetakse hilisemas etapis.

2 Muude halduskuludega seotud assigneeringud täidetakse hilisemas etapis.

3 Personalikulusid rahastatakse Euroopa Aatomienergiaühenduse teadus- ja koolitusprogrammist.

[08.01.02	- ELi delegatsioonides	14	14	14	14	14	14	14
(lepingulised töötajad ja riikide lähetatud eksperdid kaudse teadustegevuse valdkonnas)		p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
(lepingulised töötajad ja riikide lähetatud eksperdid otsese teadustegevuse valdkonnas)[4]		p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
Muud eelarveread (märkige) - Rubriik 4		p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
Muud eelarveread (märkige) - Rubriigist 4 välja jäävad kulud		p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
KOKKU		**34**	**34**	**34**	**34**	**34**	**34**	**34**

Ettepaneku rakendamiseks vajatav personal (täistööaja ekvivalendina)

	Kaetakse komisjoni talituste olemasolevast personalist	**Erakorraline lisapersonal***		
		Rahastatakse rubriigist 4 või teadusuuringute eelarveridadelt	**Rahastatakse BA ridadelt**	**Rahastatakse tasudest**
Ametikohtade loeteluga ette nähtud ametikohad	10	p.m.	ei kohaldata	p.m.
Koosseisuväline personal (lepingulised töötajad, riikide lähetatud eksperdid ja renditööjõud)	14	p.m.	10	p.m.

Ülesannete kirjeldus:

Ametnikud ja ajutised töötajad	Osalus ELi koostöö kavandamisel/määratlemisel ning ÜMTde mitme- ja iga-aastases programmitöös, sh aruandluses. Eelarve- ja finantsküsimuste ning ka auditi- ja hindamiskavadega kursispüsimine. Poliitikadialoogis osalemine. Osakonna juhtimine.
Koosseisuvälised töötajad	Osalus ELi ja ÜMTde koostöö kavandamisel/määratlemisel, sealhulgas poliitilises/poliitikadialoogis ning mitme- ja iga-aastases programmitöös.

3.2.5. Hinnanguline mõju digitehnoloogiaga seotud investeeringutele – ülevaade

Digi- ja IT-assigneeringud KOKKU	Aasta **2028**	Aasta **2029**	Aasta **2030**	Aasta **2031**	Aasta **2032**	Aasta **2033**	Aasta **2034**	**Mitmeaastane finantsraamistik 2028–2034 KOKKU**
RUBRIIK 4								

[4]

Institutsiooni tasandi IT-kulud	0,279	0,279	0,279	0,279	0,279	0,279	0,279	**1,953**
RUBRIIK 4 kokku	**0,279**	**0,279**	**0,279**	**0,279**	**0,279**	**0,279**	**0,279**	**1,953**
RUBRIIGIST 4 välja jäävad kulud								
Poliitikavaldkondade IT-kulud rakenduskavadele	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	**p.m.**
RUBRIIGIST 4 välja jäävad kulud kokku	**p.m.**	**p.m.**	**p.m.**	**p.m.**	**p.m.**	**p.m.**	**p.m.**	**p.m.**
KOKKU	**p.m.**	**p.m.**	**p.m.**	**p.m.**	**p.m.**	**p.m.**	**p.m.**	**p.m.**

3.2.6. Kooskõla kehtiva mitmeaastase finantsraamistikuga

Ettepanek/algatus:

– ☐ on täielikult rahastatav mitmeaastase finantsraamistiku asjaomase rubriigi sisese vahendite ümberpaigutamise kaudu

– ☐ tingib mitmeaastase finantsraamistiku asjaomase rubriigi mittesihtotstarbelise varu ja/või mitmeaastase finantsraamistiku määruses sätestatud erivahendite kasutuselevõtu

– ☐ nõuab mitmeaastase finantsraamistiku muutmist

3.2.7. Kolmandate isikute rahaline osalus

Ettepanek/algatus:

– ☒ ei näe ette kolmandate isikute poolset kaasrahastamist

– ☐ näeb ette kolmandate isikute poolse kaasrahastuse, mille hinnanguline summa on järgmine:

assigneeringud miljonites eurodes (kolm kohta pärast koma)

	Aasta **2028**	Aasta **2029**	Aasta **2030**	Aasta **2031**	Aasta **2032**	Aasta **2033**	Aasta **2034**	Kokku
Nimetage kaasrahastav asutus								
Kaasrahastatavad assigneeringud KOKKU								

3.3. Hinnanguline mõju tuludele

– ☒ Ettepanekul/algatusel puudub finantsmõju tuludele

– ☐ Ettepanekul/algatusel on järgmine finantsmõju:

  – ☐ omavahenditele

  – ☐ muudele tuludele

  – ☐ märkige, kas see on kulude eelarveridasid mõjutav sihtotstarbeline tulu

miljonites eurodes (kolm kohta pärast koma)

Tulude eelarverida	Jooksval eelarveaastal kättesaadavad assigneeringud	Ettepaneku/algatuse mõju[5]						
		Aasta **2028**	Aasta **2029**	Aasta **2030**	Aasta **2031**	Aasta **2032**	Aasta **2033**	Aasta **2034**
Artikkel ….								

Sihtotstarbeliste tulude puhul märkige, milliseid kulude eelarveridasid ettepanek mõjutab.

Ei kohaldata

Muud märkused (nt tuludele avaldatava mõju arvutamise meetod/valem või muu teave).

Ei kohaldata

4. DIGIMÕÕDE

4.1. Diginõuded

Ei kohaldata

4.2. Andmed

Ei kohaldata

4.3. Digilahendused

Digilahenduse väljatöötamise ja haldamise eest vastutab Euroopa Komisjon. Ilma et see piiraks määruse (EL) 2016/679 kohaldamist, tagab Euroopa Komisjon käesoleva õigusakti otstarbel kogutud ja salvestatud andmete turvalisuse, terviklikkuse, ehtsuse ja konfidentsiaalsuse.

4.4. Koostalitlusvõime hindamine

Ei kohaldata

4.5. Digimõõtme rakendamist toetavad meetmed

Ei kohaldata

[5] Traditsiooniliste omavahendite (tollimaksud ja suhkrumaksud) korral tuleb märkida netosummad, st brutosumma pärast 20 % sissenõudmiskulude mahaarvamist.